

ಒಂದು ಜಗತ್ತಿನಿಂದ

ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ

ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುಹಾ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಮಾಧವ ಐತಾಳ

ಡಿ.ಆರ್. ತಮ್ಮ ಉಳನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದರು. ಅವರ ಮೆಚ್ಚಿನ ಲೇಖಕ ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್ ಆ ಸಂಖ್ಯೆ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದರು.

‘ ಸದ್ಯ, ನಾನಿನ್ನೂ ಬದುಕಿದ್ದೇನೆ.

ನಲವತ್ತೆದನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ.

ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಅನ್ನಾನ್ ಡೇಲ್

ಇಬ್ಬರೂ ಈ ವಯಸ್ಸು ಮುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ;

ಡಿ.ಆರ್. ಅವರನ್ನು ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದು ಬಿಳಿ ಮತ್ತು ಕಂದುಮನುಷ್ಯ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿದಂತೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಳಿಯ ಮನುಷ್ಯ ‘ಜೋನ್ಸ್ ಉದ್ಯಮ’ ಕ್ಕೆ (ನಿಮ್ಮ ಮನುಷ್ಯ ಎಷ್ಟು ಡೈಜೆಸ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ?) ಮಾಡಿದ ಅಪಮಾನವೆಂದುಕೊಂಡರೆ, ಭಾರತೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಅದನ್ನು ಡಿ.ಆರ್. ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಬಗದ ಅವಮಾನವೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ಹೆಸರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಅಥವಾ ಪರ್ಷಿಯನ್ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಓದಲು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಇಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು, ಅವರಿಬ್ಬರ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಶೈಲಿ, ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾಪ್ರೇಮದ ಬಗ್ಗೆ ಆತ ಅರಿತಿದ್ದ.

ನಾನು ನಾಗರಾಜ್ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲು ಕೇಳಿದ್ದು ಚರಿತ್ರಕಾರ ಗೆಳೆಯ ಸುಜಿತ್ ಮುಖರ್ಜಿಯಿಂದ. ಸ್ನೇಹಿತ, ದೆಹಲಿ ವಿ.ವಿ.ಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಹರೀಶ್ ತ್ರಿವೇದಿ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಸುಜಿತ್ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದು— ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ತ್ರಿವೇದಿಯನ್ನು ಭಾರತದ ೨ನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ತ್ರಿವೇದಿ ರಿವಾಲ್ವರ್ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್

೨

ಎನ್ನುವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ!

ನೆಹರೂ ಸ್ಮಾರಕ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾಗರಾಜ್ ಅವರನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಕಂಡಾಗ ಆ ಮೊದಲ ನೋಟ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಳದನಿಯಲ್ಲಿ, ಕಣ್ಣನ್ನು ಪಠ್ಯದಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತದೆ ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾಗರಾಜ್, ಬೌದ್ಧಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನೆಲೆ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೇನೋ ಎನ್ನಿಸಿತು. ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ನಂತರ, ನಾಗರಾಜ್ ತಮ್ಮನ್ನು ನನಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದರು - ‘ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಟಿ.ಜಿ. ವೈದ್ಯನಾಥನ್ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದೇವೆ.’

ಟಿ.ಜಿ.ವಿ. ಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಆ ಕನ್ನಡದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಾನು ಓದಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರೀಮಿಯರ್ ಬುಕ್ ಶಾಪ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾನು ನಾಗರಾಜ್ ಅವರ ೧೯೯೩ ರಲ್ಲಿ ಇಕ್ವಾದ ಸ್ನೇಹಿತ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಸಣ್ಣ ಪುಸ್ತಕ ‘The Flaming feet’ ಕಂಡೆ. ಅದು ದಲಿತ ರಾಜಕೀಯ ಕುರಿತ ೬ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಪುಸ್ತಕ. ಕನ್ನಡ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿದ್ದ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನದ ಫಲ. ಮೊದಲನೇ ಲೇಖನ ಗಾಂಧಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ-ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷ ಕುರಿತದ್ದು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮೂಲಕ ಗಾಂಧಿ ಆರ್ಥಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಂಡರೆ, ಗಾಂಧಿಯ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮನಗಂಡರು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದ, ಪ್ರಭಾವಗಳ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಗುರುತುಹಚ್ಚಿದ್ದು ವಿಮರ್ಶಕನ ಸಾಧನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಗಾಂಧಿಯ ಹೋರಾಟ “ಅವರಿಗೊಂದು ಪ್ರಭಾವಳಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು” “ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟ ಜನಪ್ರಿಯವಾದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಗಾಂಧಿ ಮನೆಮಾತಾಗಿದ್ದರು.” ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಪಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ವಿರುದ್ಧ ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದೆಂದರೆ “ನಾಯಕನೊಬ್ಬ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಏಕಾಕಿತನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಂತೆ”. ಆದರೆ “ಅಂತಹ ಬರಹ ಆಧುನಿಕ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ನಾಯಕರಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಸಿಟ್ಟು ಹಾಗೂ ನಿರಾಶೆಯನ್ನು, ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ವೈಭೋಗವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಬಹುದಷ್ಟೆ.” ಈ ಆಚರಣೆಯ ಶೇಷವೇ ಪ್ರಸ್ತುತಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದೆ. ಗಾಂಧಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ‘ದಂತಕತೆಯ ಗುಣ’ವನ್ನು ತೊಡಿಸುವುದೆಂದರೆ, ಅದು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ “ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನ್” ಮಾಡಿದಂತೆ. ಸದ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಕುರಿತು ದಲಿತರಿಗೆ ಇರುವ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ

ಈ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಬಂದದ್ದಾಗಿದೆ. ಶೋಷಿತರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ದೇಶಪ್ರೇಮವೆಂಬುದು ನಿಜವಾದದ್ದು ಹಾಗೂ ತಡೆಯಲ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು” ಆಗುತ್ತದೆ.

ತಮಾಷೆಗಾಗಿ ಗಾಂಧಿ ಕುರಿತ ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿ ಜಾತಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಎಂದು ಡಿ.ಆರ್ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಡಿ.ಆರ್ ಜಾತಿಯಿಂದ ನೇಕಾರರಾಗಿದ್ದ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಯೂ ಅದೇಜಾತಿ. ದಲಿತ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಆಳವಾದ ಗೌರವವಿತ್ತು. ಭಾರತದ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಹಾಗೂ ನಿರಂತರ ಘರ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ, ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಚರ್ಚೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದ ಇಬ್ಬರೂ ನಾಯಕರಲ್ಲೂ ಡಿ.ಆರ್‌ಗೆ ಸಮಾನ ಪ್ರೀತಿಯಿದ್ದಿತ್ತು, ಅವರಿಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪರೂಪದ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಪ್ರಬಂಧದ ೫ ಪುಟಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾನೊಂದು ನವೀನ ಮನಸ್ಸೊಂದರ ಜೊತೆ ಇದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸಿತು. ಸೆಮಿನಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಂಡಾತನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸದೆ ಹೋದೆನಲ್ಲ ಎಂದನಿಸಿತು.

ದಹಲಿಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಡಿ.ಆರ್, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ‘ವಾಗ್ಮಿ’ ಎಂದು ಅಪಾರ ಮನ್ನಣೆಗಳಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಚಿತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕ ಗಿರೀಶ್ ಕಾಸರವಳ್ಳಿ ಒಮ್ಮೆ ‘ಅನೇಕ ಸಲ ನಾಗರಾಜ್ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದರೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಈ ಮಾತನ್ನು ಮೊದಲೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.’ ಎಂದಿದ್ದರು. ಏಪ್ರಿಲ್ ೯೬ ರಲ್ಲಿ ಮಣಿಪಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿ.ಆರ್. ಮಾಡಿದ ೫ ನಿಮಿಷದ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮರೆಯಲಾರೆ. ಆ ಸೆಮಿನಾರ್ ಉದ್ಘಾಟಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಗಾಂಧಿವಾದಿ ಧರ್ಮಪಾಲ್ ಆಗ ತಾನೇ ಸಂಘಪರಿವಾರದ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭವು ಸಂಯಮವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಮೋಸ ಮಾಡಿದಂತೆನಿಗೆ ನಾಗರಾಜ್ ಸವಾಲೆಸೆಯದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಮೀರಾಬೆಹನ್ ಹಾಗೂ ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣ್ ಅವರ ಸಹವರ್ತಿ, Civil Disobedience and Indian Tradition’ ನ ಲೇಖಕ, ಬಾಬರಿ ಮಸೀದಿ ಕೆಡವಿದ್ದನ್ನು ಹೇಗೆ ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು ಎಂದು ನಾಗರಾಜ್ ಕೇಳಿದರು; ಧರ್ಮಪಾಲ್ ತಾವು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸ ಲಾಗದೆ ಮಿಸುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾನು ೧೯೯೫ ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ನಾವು ಆಗಾಗ ಕೋಶೀಸ್ ಪೆರೇಡ್ ಕೆಫೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಂಟೋನ್ಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯದೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನನಗೆ ನಾಗರಾಜ್ ಅವರ ಕನ್ನಡದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು

ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಡಿ.ಆರ್. ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಶ್ವದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಚಲಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ತನ್ನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಆತ ಅದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕಾಸ್ಮಾಪಾಲಿಟನ್ ಪ್ರಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಟಿ.ಬಿ.ವಿ.ಗೆ ಅವರು ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ‘ಕನ್ನಡ ಬರದಿರುವಾತನಿಗೆ ನೀನೇಕೆ ಪುಸ್ತಕ ಅರ್ಪಿಸಿದೆ’ ಎಂದು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ನಾಗರಾಜ್ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು - ‘ಟಿ.ಬಿ.ವಿ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ತೆರೆದಾತ. ಆತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಇಲ್ಲವೇ ಗುಜರಾತಿ ಅಥವಾ ಮಲೆಯಾಳಂ ಮಾತನ್ನಾಡುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದಾರೆ’.

ಕಾಲ ಸರಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಭೇಟಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದವು. ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಾವಿಗೆ ಮೊದಲು ಪೆರೇಡ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾವು ೩ ಸಲ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದೆವು. ಮೊದಲನೇ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಭಾರತೀಯರ ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೆವು. ಗಾಂಧಿ, ನೆಹರೂ ಹಾಗೂ ಕಾರಂತರ ಆತ್ಮಕತೆಗಳು ಹೇಗೆ “ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಚ್ಛೆಯುಳ್ಳ ಆದರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ” ಭಾರತೀಯ ಆತ್ಮಕತೆಗಳ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾಗರಾಜ್ ವಿವರಿಸಿದ್ದರು. ಭಾರತೀಯರ ಆತ್ಮಕತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್ ಅವರ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದರು. ೨ನೇ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ‘ಪಂಡಿತರ ಬರಹಗಳು ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ, ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು’ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ವಾದವಾಗಿತ್ತು. ‘ಸುಲಭಸಾಧ್ಯತೆ’ ಎನ್ನುವುದು ತಟಸ್ಥ ಮೌಲ್ಯದ ಪದವಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ‘ಪಾರದರ್ಶಕತೆ’ ಎನ್ನುವುದು ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವಾತ ಕೇಳಬಹುದಾದ ಮಾಫಿ (Privilege). ಹೆಬರ್‌ಮಾಸ್ ಮತ್ತು ಡೆರಿಡಾರ್ ಅನುವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನ್ ಅಥವಾ ಫ್ರೆಂಚ್ ಪದಗಳ ಹಾಗೆಯೇ ಏಕೆ ಉಳಿದಿರುತ್ತವೆ? ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ನಾವು ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಬೇಕು, ನವ್ಯಾನಂತರದ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಂತೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ರೂಪು ಹಾಗೂ ಬಂಧವನ್ನು ನಾವು ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಾಗರಾಜ್ ಹೇಳಿದಾಗ, ನಾನು ನನ್ನ ತುರುಪಿನ ಎಲೆ ಎಸೆದೆ- ‘ನಿಗೂಢತೆ ಎನ್ನುವುದು ಸೋಮಾರಿ ಹಾಗೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಬಳಸುವ ಸಾಧನ. ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದೆಂದರೆ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಸ್ವಿವಾಕ್ ಮತ್ತು ಹೋಮಿಬಾಭಾ ಅವರ ಬರಹವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದಂತೆ’. ನಾನು ಉದಾಹರಿಸಿದ ಒಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಇಬ್ಬರೂ ನಾಗರಾಜ್ ಅವರ ಆತ್ಮೀಯರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತೇ ನಾನು ಮಾನಾತನ್ನಾಡಿದ್ದೆ. ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ನಿಗೂಢತೆಯ ರಾಜ ಹಾಗೂ ರಾಣಿಯರ ಜೊತೆಯ ಅವರ ಸ್ನೇಹ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ನೋವು ಹಾಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದಲೇ ನಾಗರಾಜ್ ಕೇಳಿದ್ದರು. 'ನಾನು ಸ್ವಿವಾಕ್ ಮತ್ತು ಭಾಭಾರಂತೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನೀವು ಯೋಚಿಸಿಲ್ಲ ತಾನೇ?'

ನಮ್ಮ ಮಾತು ಕಾಫಿ ಮತ್ತು ನಿಂಬೆರಸದ ಚೂತೆ ನಡೆದಿರದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ರಂಗೇರುತ್ತೇನೋ? ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ನೀವೇಕೆ ಮಧ್ಯ ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ಕೇಳಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರು 'ಅಕ್ಷರ ಚಿಂತನಮಾಲೆ'ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲೆಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ 'ಜಾಗತಿಕ ಪರಿಸರವಾದ' ಕುರಿತು ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯು 'ಅರ್ಹ ಮತ್ತು ಅಡಕ'ವಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೆ- 'ಜಾಗತಿಕ ನೋಟವಾದ್ದರಿಂದ ಸಮತೋಲನ ಹಾಗೂ ಯಥಾರ್ಥತೆ ಅಗತ್ಯ'. ನಾನು ಕುಡಿಯದಿರಲು ಕಾರಣ ಉತ್ತರಖಂಡದಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ಮಧ್ಯ ವಿರೋಧಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನನ್ನ ರಕ್ತವು ವಿಷಯಕವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರತೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನಾಗರಾಜ್ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂದು ನನಗೆ ಸಂಶಯವಿದೆ. 'ಚಿಂತನಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹಿನ್ನುಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ನೀವು ಉತ್ತರಕೊಡಬೇಕು - ಸಂವಾದವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ನಮ್ಮ ಮಾತು ಅವರ ಪುಸ್ತಕಗಳೆಡೆಗೆ ತಿರುಗಿತು. 'ಈ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಗೆ The Politics of Cultural Choices' ಮುಗಿಸಬಹುದು, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ಶೈವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಗ್ಗೆ ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಮೊದಲು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕಪ್ಪು ವರ್ಣೀಯರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಊಹೆ ಕುರಿತು 'Nation of Islam' ಪುಸ್ತಕ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ರಿಚರ್ಡ್‌ರೈಟ್ ಹಾಗೂ ಟೋನಿ ಮಾರಿಸನ್ ಕುರಿತು ಈಗಾಗಲೇ ಲೇಖನ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದಿನ ಸಲ ಚಿಕಾಗೋಗೆ ಹೋದಾಗ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಲೂಯಿಸ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಭೇಟಿ ಮಾಡ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ವೈಶಾಲ್ಯ ಅಗಾಧ ವಾದದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಓದಿನ ವಿಸ್ತಾರ ಹಾಗೂ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಹರವಿನ ಎಳೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಅವರ ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕ 'Cultural Choices' ನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ಚಿಕಾಗೋ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಹ್ಯೂಮಾನಿಟೀಸ್ ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ. ಅದನ್ನು ಓದಿದಲ್ಲಿ ಚಾತಿಪದ್ಧತಿ ಕುರಿತು ನಮ್ಮ ಯೋಚನಾಧಾಟಿ ಬದಲಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಈಗಲೂ ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಸಾಧ್ಯ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ 'Flaming Feet' ಅವರ ಏಕೈಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್

ಪುಸ್ತಕ. ಕಂಚಾ ಐಲಯ್‌ನವರ 'Why I am not a Hindu' ಪುಸ್ತಕದ ಕಟುವಾದ ವಿಮರ್ಶಾಲೇಖನ, ಶಿವ ವಿಶ್ವನಾಥನ್ ಅವರ 'A carnigival for Science' ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಶೀಸ್ ನಂದಿಯ ಮೊದಲನೇ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿ-ಇವು ಅವರ ಬರಹಗಳು. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಭಾರತೀಪುರ' ದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅವತರಣಿಕೆ (ಅನು: ಪಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾವ್) ಗೆ ಡಿ.ಆರ್. ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನ ಜೊತೆಗೆ ತಮಗಿರುವ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಜ್ಞಾನ ಎರಡನ್ನೂ ಬಳಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ಸಂಸ್ಕಾರವು ಲೋಹಿಯಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಚಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಆಕ್ರೋಶ - ಇವೆರಡರ ಉತ್ಪನ್ನ'. ಆದರೆ ಭಾರತೀಪುರದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ 'ಸರಳ ಸಂದೇಶ' ಗಳಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಒಲ್ಲದ ತನ್ನ ಹಿಂಬಾಲಕರ ಮೇಲೆ ಹೇರುತ್ತಿದ್ದಾನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.' ಆತನ ದೊಡ್ಡಸ್ಸಿಗೆ, ವ್ಯಸನ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶದ ಬಗೆಗಿದ್ದ ಭಾವುಕ ಸಂಬಂಧದಿಂದಾಗಿ, ಸಂಕಷ್ಟದ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಆತನಿಗೆ ತೀವ್ರ ದ್ವೇಷ ಹುಟ್ಟಿಬಿಡುತ್ತದೆ." ಸಮಾಜವಾದಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಲೇಖಕನ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾಗರಾಜ್ ಭಾರತೀಪುರವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಭಾಗವೆಂದು ಗಣಿಸಲು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ತತ್ವಾದರ್ಶವು "ನಾಯಕನಿಗೆ ಭಯಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಕುಶಾಲಿನ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯು 'ದೇಶವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ತಮಗೆ ವಿಶೇಷ ಹಕ್ಕಿದೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಮಿತಿಗಳ ಟೀಕೆ' ಯಾಗಿದೆ.

ಅಶೀಶ್ ನಂದಿಯವರ 'Exiled at Home' ಗೆ ಡಿ.ಆರ್. ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಮುಖ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪಾಂಡಿತ್ಯಪೂರ್ಣ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆಯಾಗಿದೆ. ಫ್ರಾಂಜ್ ಫ್ಯಾನನ್ ಮತ್ತು ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸೈದಾರ್‌ವರ ಗುಂಪು 'ಗೆದ್ದ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸ್ವಾಧೀನ' ದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದರೆ, ಅನಂದ ಕುಮಾರ್ ಸ್ವಾಮಿ "ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆತ್ಮವೊಂದರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ಲುತ್ವ' ದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಶೀಶ್ ನಂದಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ೩ ನೇ ಗುಂಪು 'ಒಡೆಯ ಮತ್ತು ಆಳಿನ ಪರಸ್ಪರ ಪರಿವರ್ತನೆ'ಗೆ ಒತ್ತುಕೊಡುತ್ತದೆ. "ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಅಥವಾ ಫ್ರಾಯ್ಡ್‌ನನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಂದಿ ದುಃಖದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಗಾಂಧಿಯ ಸಾಂಗತ್ಯ ಅವರನ್ನು ಹರ್ಷಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಹಾಗೂ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೊಳಗಾದವ ಇಬ್ಬರೂ ಬದಲಾಗಬಹುದು

ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.” ನಂದಿಯವರ ಸೂತ್ರವನ್ನೇ ಬಳಸಿ ನಾಗರಾಜ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ‘ನಂದಿ ನಾಥೂರಾಂ ಗೋಡ್ಡೆಯಾದರೆ, ಆಧುನಿಕತೆ ಗಾಂಧಿ. ಹತ್ಯೆಗೀಡಾದವ ಹಾಗೂ ಕೊಲೆಗಡುಕನ ಸಂಬಂಧವು ಸಂಕೀರ್ಣ ಹಾಗೂ ಬಹುಮುಖ’. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಕುಲುಮೆಯಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದ ಆಧುನಿಕತೆಯ ವಿರೋಧಿ ಪದಗಳು ಅವರ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ದೌರ್ಬಲ್ಯ. ನಾಗರಾಜ್ ಕೇಳುವುದು- “ಆಧುನಿಕತೆಯು ತಾನು ಮುಟ್ಟಲಾಗದ ಬೌದ್ಧಿಕ, ಭಾವುಕ, ಸಂಜ್ಞಾತ್ಮಕ ರೂಪಗಳ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕು”. ದುರದೃಷ್ಟವೆಂದರೆ ನಂದಿಗೆ “ನಾಗಾರ್ಜುನ, ಶಂಕರ, ಸರಸ್ವತ, ಕೊನೆಗೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಚಿಂತಕ, ಅನುಭಾವಿಗಳ ಸಾಂಜ್ಞಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ”.

ಪುರಾತನ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕತೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ತರಬಲ್ಲ ನಾಗರಾಜ್ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಿದ್ದ ಸದತ್ ಹಸನ್ ಮಾಂಟೋ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಉರ್ದುವಾರ್ತೆ ವಿರೋಧಿಸಿ ನಡೆದ, ಕಾವೇರಿ ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ತಮಿಳರ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡ ಕುರಿತು ಫನೇ ಶತಮಾನದ ಜೈನ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಿಂಸೆಯ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನೂ ಸಮೀಕರಿಸುವವರಿದ್ದರು. ಶತಮಾನಗಳನ್ನು ಚೋಡಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಡಿ.ಆರ್. ಮಾಡಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ತನ್ನ ಭಾಷಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದೊಡನೆ ವಿವಿಧ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ತರ್ಕಗಳನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಏಕಮಾತ್ರ ಭಾರತೀಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿ ಆತ. ಕಾಸ್ಮಾಪಾಲಿಟನ್ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಯೊಬ್ಬ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಯೊಂದರ ಜೊತೆ ಸಂವಾದಿಸಬಲ್ಲ, ಆದರೆ ಆದರೆ ತಾತ್ವಿಕ ಅಥವಾ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರಗಳ ಹಿಡಿತ ಆತನಿಗೆ ದಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ದೇಶೀ ಪಂಡಿತನೊಬ್ಬ ಬಂಗಾಳಿ ಅಥವಾ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಂಡ ಪಂಡಿತ ನಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳಲ್ಲಿನ ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನೇನೂ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಕುರಿತು ಆತನ ಜ್ಞಾನವು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಓದಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿದ್ದ ಡಿ.ಆರ್.ಗೆ ತಲುಗು ಬರುತ್ತಿತ್ತು, ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಜ್ಞಾನ ಸುಮಾರಾಗಿತ್ತು (ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ತಮಿಳು ಕೂಡಾ). ಪೌರಾತ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಚಲಿತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದವರಷ್ಟೇ ಖಚಿತವಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ.

‘ಭಾರತೀಪುರ’ಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಡಿ.ಆರ್. ಕತೆಗಾರ “ತನ್ನ

ಸ್ವಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗದ ಹಟದ ಮನಸ್ಸಿತಿ, ದಿಟ್ಟತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಡಿ.ಆರ್. ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಅಂತೆಯೇ ಭಾರತದ ಚರಿತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡಾ. ಅವರ ವಿಶಾಲ ಓದು, ಭಾಷಾಕೌಶಲ್ಯ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಆತ ಯಾವ ಮಟ್ಟವನ್ನಾದರೂ ಏರಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು.

ಹೋಲಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಹೋಲಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಡಿ.ಆರ್. ಅವರ ಜೀವನ ನನಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ ಸಿ.ವಿ. ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಅವರ ನೆನಪನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. Peoples Union for Democratic Right's ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಹಾಗೂ ಡಿ.ಆರ್. ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಒಂದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ, ೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ. ನಾಗರಾಜ್ ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಅವರ ಭಾಷೆ ತಲುಗು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಎಡರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಲ್ಲವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಅವರ ಉಂಟೇ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ನನಗೆ ಕರೆ ಬಂದಿತ್ತು. ನಾನವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಿಡುವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು “ಭಾರತದ ಪರಿಸರ ದುಸ್ಥಿತಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆ” ಯ ಕುರಿತು ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯಲಿಚ್ಛಿಸಿರುವುದಾಗಿ, ನನ್ನನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಭೇಟಿ ಯಾಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಇದಾದ ಕೆಲವೇ ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಲ್ಲವಾದರು.

ಭಾರತದ ನಾಗರೀಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸುಬ್ಬರಾವ್ ನೀಡಿದ ಕಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಡಿ.ಆರ್. ನೀಡಿದ ಕಾಣಿಕೆ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ವರ್ಗದವು. ಒಂದೇ ಪದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ - ಅಗಾಧ. ಮುಂದಿನ ಚರಿತ್ರಕಾರರು ಅವರನ್ನು ಗಣಿಸದೇ ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಜೀವಮಾನವಿಡೀ ಮಾಡಬಹುದಾದ್ದನ್ನು ಉಂ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದರು. ಅದು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಒಬ್ಬರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಬದಲು ಓದಿನೆಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದರು, ತಮಗಿಷ್ಟು ಬಂದಂತೆ ಬದುಕಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರು. ನಾಗರಾಜ್ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಕೋಮುಗಲಭೆಯೊಂದರ ವಿಚಾರಣೆಯ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ಸುಬ್ಬರಾವ್ ವಹಿಸುವುದು- ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದ್ಧತೆಯ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಋಣ ತೀರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ‘Nation of Islam’ ಅನ್ನು ನಾಗರಾಜ್ ಬರೆಯುವುದು ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಇಕಾನಮಿ

ಬಗ್ಗೆ ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಅಧ್ಯಯಿಸುವುದು ಅವರ ಬೌದ್ಧಿಕ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕೆಲಕಾಲಾನಂತರ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲವಾದದ್ದು ಸೋಜಿಗವೇ ಸರಿ. ಈ ಮಾತನ್ನು ವಿಚಾರವಾದಿಯೊಬ್ಬ ಗೇಲಿ ಮಾಡಬಹುದು, ಕುಡಿತ, ಸಿಗರೇಟ್ ಸೇವನೆ, ನಿರಂತರ ಪ್ರಯಾಣ ಮತ್ತು ದಿಕ್ಕುಬದಲಿಸುವ ತಿನ್ನುವ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ವರ್ಷಾನುಗಟ್ಟಲೆ ದೇಹದಂಡನೆ ಮಾಡಿ, ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಅವರ ಸಾವು ಎಂದು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ನಾನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ; ಆದಾಗ್ಯೂ ನನ್ನ ಈ ಯೋಚನೆ ಉಳಿದೇ ಉಳಿದಿದೆ – Is it that Nagaraj, like Subba Rao before him, would not be allowed to place self before society?

(ಕೃಪೆ: ಹಿಂದೂ, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೬, ೧೯೯೮)

ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೆ ನಮ್ಮ ನ್ನಗಲಿದ

ಪು.ತಿ.ನ

ಚದುರಂಗ

ಸತ್ಯಕಾಮ

ತ.ಸು. ಶ್ಯಾಮರಾವ್

ಡಾ| ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ

ರಾಮರಾವ್ ನಾಯಕ್

ತ್ಯಾನಂದೂರು ಪುಟ್ಟಣ್ಣಯ್ಯ

ಇವರಿಗೆ ನೀನಾಸಮಾನ

ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ

ವಿಜ್ಞಾನ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ

ಹಾಗೂ ಹಿಂಸೆ

(ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ)

ಕ್ವಾಡ್ ಆಲ್ವಾರಿಸ್

ಭಾಗ ೨

ಮತಿಶಕ್ತಿಯ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಯುಕ್ತಿ

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಹೇರಳ ಹಣ ಸುರಿದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ವಿಜ್ಞಾನವು ನಿಯಂತ್ರಣ - ಅಧಿಕಾರಗಳ ಅಸಂಖ್ಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ; ಅನ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೊಂದು ಕಾರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ವಿಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠೆಯ ನಿಲುವಿಗೂ ಅದರದೇ ಆದ ರಾಜಕೀಯ ನೆಲೆಯಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತಿಯು ಮೂರ್ತವಾದದ್ದು, ಅದರ ಘಟನಾವಳಿಗಳು ಮೂರ್ತವೂ ಅನನ್ಯವೂ ವೈವಿಧ್ಯ ಮಯವೂ ಆದಂಥವು. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದೆಡೆ ಮಾತ್ರ ಘಟಿಸಿ ಸಂದುಹೋಗುವಂಥವು. ಇಂಥ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪುನರ್ಘಟಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ಅವು ಹಿಮ್ಮೆಲೆವಾಗಿ ಚಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾರಂಭದ ಮುಂಚಿನ ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಲುಪುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಂಥಲ್ಲ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಕೃತಿ ಮೂರ್ತ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ದಕ್ಕುವಂಥದೇ ಹೊರತು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಿಗುವಂಥದಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹತೋಟಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂಬ ಹಠದ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಅದನ್ನು ಅಮೂರ್ತೀಕರಣದ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಪಳಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಮೂರ್ತೀಕರಣದ ವಿಧಾನವು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಪರಿಧಿಯ ವಸ್ತು- ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಏಕರೂಪತೆಗೆ ಇಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ಮೇಲಣ ತನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲೆಳಸುತ್ತದೆ. ಬಹುರೂಪತೆಯ ಬುನಾದಿಯಾದ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೃತಕ ವಾಸ್ತವವೊಂದನ್ನು ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಜ್ಞಾನವು ನಿಸರ್ಗದ ಮೇಲಣ ನಮ್ಮ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿದೆಯೆನ್ನುವುದು

ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಮೂಲಭೂತ ಮಿಥ್ಯೆಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಪೊಳ್ಳು ವಾದವನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠರೂ ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳೂ ಚೊತೆಚೊತೆಯಾಗಿಯೆ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಸತ್ಯ ಮಾತ್ರ ಬೇರೆಯೆ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವುದಷ್ಟೆ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ನಿಜವಾದ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ; ಕೆಲವೆಡೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ, ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ ಆಕೆಯ ಪರಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಅದು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದಿದೆ. ಅನುಕರಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಹಲವೆಡೆ ಅದು ದಯನೀಯ ಸೋಲು ಕಂಡು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದೆ. ಇನ್ನು, ಅದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿಯೆ ಅದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯೋ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅದು ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ವಿನಾಶವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಮುಂದೊಂದೆಡೆ ನಿದರ್ಶನಸಹಿತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸೋಣವಂತೆ.

ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಅದರ ಅಗಾಧ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪುನರ್‌ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ತನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವ ಕಾರಣ ವಿಜ್ಞಾನವು ಅಂಥ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಲು ಸತತವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ; ಹೆಚ್ಚು ಸರಳೀಕೃತವೂ ಯಂತ್ರರೂಪಿಯೂ ಆದಂತಹ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧತೆಯನ್ನೂ ಬಹುರೂಪತೆಯನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಹವಣಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎರಡು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸೋಣವಂತೆ; ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ ಭಾಷಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಇನ್ನೊಂದು, ಆಹಾರೋತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ. ಆಧುನಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಭಾಗವಾದ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೆರಡೂ ಸೇರಿ ಪ್ರಕೃತಿ-ಸಮಾಜಗಳ 'ಅರಾಜಕ' ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಚ್ಛಾಟಿಸುತ್ತವೆ, ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ, ಆ ಸಹಜವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಏಕರೂಪಿಯೂ ನಿಯಂತ್ರಣಸಾಧ್ಯವೂ ಆದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

ತನ್ನ ಈಚಿನ ಕೃತಿ 'ಶ್ಯೂಡೊ ವರ್ಕ್' ನಲ್ಲಿ ಇವಾನ್ ಇಲಿಚ್‌ನು ಕೊಲಂಬಸ್‌ನ ಸಮಕಾಲೀನನಾದ ಇಲಿಯೊ ಆ್ಯಂಟೊನಿಯೊ ಡಿ ನೆಬ್ರೀಜಾನನ್ನು ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆತ ನೀಡಿದ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲಿಚ್ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವಂತೆ, ಒಂದೆಡೆ ರಾಣಿ ಇಸಾಬೆಲ್ಲಾಳ ಅಧಿಪತ್ಯದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಲಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲೆಂದು ಕೊಲಂಬಸ್ ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ರಾಣಿಯ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೆ ಉಳಿದ ನೆಬ್ರೀಜಾ ಆಕೆಯ ಪ್ರತಿಗಳ ಭಾಷೆಯನ್ನು (ಆ ಮೂಲಕ ಅವರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೂ) ನಿಯಂತ್ರಣ

ಕೊಳಪಡಿಸುವಂಥ ನವೀನ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಆಕೆಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು.

ಆತನ ಈ ಕ್ರಮವು ಸರ್ವಾದರ್ಶ ವ್ಯಾಕರಣವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜನಭಾಷಾ ರೂಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದೊಂದು ಶಿಷ್ಟ ಏಕರೂಪತೆಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಹಾಗೂ ಜನಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಅರಾಜಕತೆಯನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಆತ ನುಡಿದ:

'ಈವರೆಗೆ ಈ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಡಿಲವಾಗಿ ಅನಿರ್ಬಂಧಿತವಾಗಿ ಇರಲು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಕೆಲವೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ರೂಪಾಂತರ ಗೊಂಡಿದೆ. ನಮ್ಮ ಇಂದಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಐದು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದಿನ ಅದರ ರೂಪವನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಅವೆರಡರ ನಡುವೆ ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವಿರುವಷ್ಟೆ ಅಗಾಧ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.'

ಮುಂದುವರೆದು: 'ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ ಮಿಥ್ಯೆ ತುಂಬಿದ ಕಲ್ಪನಾತಿರೇಕ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಓದುತ್ತ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥದೊಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಈ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ತರುವಾಯ ಬರೆಯಲ್ಪಡುವುದೆಲ್ಲವೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣಸ್ತರವೊಂದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಈ ನಮ್ಮ ಕಾಸ್ಪಿಯನ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಚಿರರೂಪವೊಂದಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದೆ ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಅತ್ಯಂತ ತುರ್ತಿನ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ನಾನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ'.

ನೆಬ್ರೀಜಾನ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲಿಚ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: 'ಆತ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಆಡುಭಾಷೆಗಳ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಪಂಡಿತರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಯಸಿದ. ಈ ಮಾನವತಾವಾದಿ ಆಡುಭಾಷೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಏಕರೂಪಕ್ಕಿಳಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಆಡುಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಮುದ್ರಣದಂಥ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಓದುವಿಕೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲೆತ್ತಿಸಿದ; ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕೇವಲ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಭಾಷಾರೂಪಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಓದುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲೆಳಿಸಿದ. ಅಧಿಕೃತವೂ ಶಿಷ್ಟವೂ ಆದ ಇಂಥದೊಂದು ಭಾಷಾರೂಪದ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯದ ಮುಖಾಂತರ ಜೀವಪ್ರಚಂಡವೂ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಆದಂತಹ ಆಡುಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಬಯಸಿದ.'

ಇಂಥ ನೆಬ್ರೀಜಾ ಈಗ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಎಂಥ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದರೆ ಇಂದು ಏಕರೂಪಿ ವ್ಯಾಕರಣವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಆರವು. ಇದೊಂದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬೇರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯ ರೀತಿಯ ಭಾಷೆಗಳ

ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸುವುದೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಂದನ್ನು ಆಧುನಿಕತೆಯು ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಬಹುದು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೀಕರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಮಾತೃಭಾಷೆಯನ್ನು 'ಕಲಿಸುವ' ನೆಬ್ರೀಜಾನ್ ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ಒಟ್ಟೂ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಕೂಲವಾಗಿ ಇಲಿಚ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

‘ಇನ್ನು ಮುಂದೆ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಪರಸ್ಪರ ಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೇಲಿನಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಭಾಷಾರೂಪವೊಂದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಇದರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ, ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ವಾದವಿತ್ತು; ಈಗ, ಶಿಷ್ಟಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರೆವಣಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಓದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಪ್ರಾಯಶಃ ಮಾತುಕತೆಯೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದಾಯಿತು. ಜನರು ಇನ್ನು ರಾಣಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮರುಹುಟ್ಟಿ ತಳೆದುಬಂದು ಆಕೆಯ ಎದೆಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು ಬದುಕಬೇಕು ಎಂದಂತಾಯಿತು’.

ಆರ್ಥಾತ್, ಜನರು ಜೀವಿಸುವ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅವರು ನಿತ್ಯ ಬಳಸುವ ಭಾಷೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕಾಗಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸವಾಲಾಗುವ ಅನುಪೇಕ್ಷಣೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶವಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಹಾಗೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಯಸುವ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಾನವ ವೈವಿಧ್ಯ- ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಇನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವ ಆತಂಕವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಮಾನವನ ಬಳಕೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ನಿತ್ಯಸಹಜ ಅನುಭವವೂ ಇನ್ನು 'ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆ'ಯ ಮೂಲಕವೇ ಸಂವಹನ ಗೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅಂಥ ಅಧಿಕೃತತೆಯ ಛಾಪನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ನೆಬ್ರೀಜಾ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಾರ್ಗಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ. ಬೀಜಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿ. ಬೃಹತ್ ಕೃಷಿ-ಉದ್ಯಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಗಳ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವ ಮುನ್ನ, ರೈತರು, ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ (ಭಾರತ ಮತ್ತು ಚೀನಾಗಳಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ) ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದಂಥ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬಳಕೆಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರ ಕೃಷಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಯು ಹಲವಾರು ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರಿ

ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಭಾರತದ ಭತ್ತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ ಡಾ|| ಆರ್.ಎಚ್. ರಿಚಾರಿಯಾರವರ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನವರೆಗೆ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ರೈತರು ೧೯,೦೦೦ ಜಾತಿಗಳ ಭತ್ತವನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಭೇದವೂ ಅನನ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು; ಅನನ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಭೇದಗಳು ಸ್ವತಃ ಕಡಿಮೆ ಇಳುವರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹಿತ ಅವು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಬೇರೆ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ರೈತರು ಅವುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಜಾತಿಗಳು ಸುವಾಸನಾಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದವಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಇಂಥೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ರೈತರು ಈ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕೃಷಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಚಾನವಾಗಿ ಪರಿಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು.

ಇಂಥ ಸಹಜ ವೈವಿಧ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ/ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಇಡೀ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಯ ಎರಡು ಅಧಿಕೃತ ಭತ್ತ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಹೇರಿದವು. ಭಾರತದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಪೂರಾ ಅಸೂಕ್ತವಾದ ಈ ಎರಡು ಜಾತಿಗಳು ಬಹುಬೇಗನೆ ದೇಶೀಯ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದವು; ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದು ಪಾರಂಪರಿಕ ಕೃಷಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೂಲೆಗೆ ತಳ್ಳಿದವು. ನೆಬ್ರೀಜಾ ಭಾಷಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ, ಇವು ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಜೀವಸಹಜ ಬಹುರೂಪತೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿನಿಂತವು. ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಭತ್ತದ ತಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹತ್ತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ತನ್ನ ತಕ್ಕಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೆಳೆಸುವ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿತು. ಈ ಹತ್ತು ತಳಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಾವಿನಂಚಿಗೆ ದೂಡಿತು. ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದೂ ಇಷ್ಟೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಜನರಾಶಿಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೇಲಿನ ಕೆಲವು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲವಾಯಿತಷ್ಟೆ. ನೆಬ್ರೀಜಾ, ಆತನ ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ಆತನ ಪೋಷಕಿ ರಾಣಿ ಇಸಾಬೆಲ್ಲಾಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೋರ್‌ಲಾಗ್, ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಯ ತಳಿಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಕ್‌ಫೆಲರ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಗಳಿದ್ದವು.

ಇವೆಲ್ಲ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ನಡುವೆ ಅಂತರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿವೆಯೆಂದು ನಾನು

ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಷ್ಟು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತೆಂಬುದನ್ನು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿ ನಿರ್ದೇಶನಗಳ ಮೂಲಕ ನೋಡಬಹುದು. ಸಿ.ವಿ. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ, ಧರ್ಮೋಡ್ಯನಮಿಕ್ಸನ ಎರಡನೆಯ ನಿಯಮ ಶುದ್ಧ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯ ವಾದವಲ್ಲ. ಉಗಿಯಂತ್ರದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನೂ, ಆ ಮೂಲಕ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಈ ನಿಯಮ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ನಂಬಿಸಿರುವಂತೆ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವೇನಲ್ಲ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ನಿಯಮ ಶಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ರೀತಿಯ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಬೃಹತ್ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವಂಥದು, ಸಮಾಜದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆಯ ಹಕ್ಕು-ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಂಥದು. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾಡುಗಳ ಪಾಡೂ ನಿರ್ಧರಿತವಾಯಿತು. ಆ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಕಾಡುಗಳು ಹಾಗೂ ಜನರು ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬಿ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈಗ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಥಳೀಯರು ಅರಣ್ಯೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉರುವಲನ್ನು, ಬಳಸುವುದರ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳನ್ನು ಹೇರಿತು, ಕರಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿತು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಗೃಹಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉರಿಸುವುದು 'ಕನಿಷ್ಠ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ'ಯ ಕ್ರಿಯೆಯಾಯಿತು; ಆದ, ಬೃಹತ್ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಉರಿಸುವುದು 'ಗರಿಷ್ಠ ಕ್ಷಮತೆ'ಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನವಾಯಿತು. ಶೇಷಾದ್ರಿಯವರು ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಶಕ್ತಿ ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆಯ ಇಂಥ ವಿಧಾನ ಪಶ್ಚಿಮೇತರ ಸಮಾಜಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪ್ರಕೃತಿಗೂ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು. ಪಶ್ಚಿಮ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಈ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಇಡಿ ಒಂದು ಉಪಖಂಡದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಮಿಲಿಯಗಟ್ಟಲೆ ಟನ್ ನೀರನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಮಾನ್‌ಸೂನ್ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಯಿಲ್ಲದ್ದು, ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ಸಹಜ ಉಷ್ಣತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೆ ಹೊರತು ಆಧುನಿಕ ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮಗಳಂತೆ ಅಧಿಕ ತಾಪಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂಥದಲ್ಲ, 'ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆ' ಮಾಡುವಂಥದಲ್ಲ.

ಇದೆ ತರ್ಕದ ಪ್ರಕಾರ, ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳು ಮಾತ್ರ ಜಗತ್ತನ್ನು ಆಳುವ ಅರ್ಹತೆಯಿರುವ ಜನಾಂಗಗಳಾದವು. ಯಂತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಧಿಕಾರ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕೃತವಾಗಿ ಅಂಥ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಪಶ್ಚಿಮ ಒಂದೊಂದು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿತು, ಇಲ್ಲ,

ತನ್ನ ಆಳುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಅಲ್ಲಿಯ ಮೂಲನಿವಾಸಿ ರೆಡ್ ಇಂಡಿಯನ್ನರಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಸರಳ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ರೆಡ್ ಇಂಡಿಯನ್ನರು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಇದು ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮೂರ್ಖತನವಾಗಿ ಕಂಡಿತು; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಇವರಂತೆ ಅವರು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಸೂರೆಗೈಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಅದರ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು 'ವ್ಯರ್ಥ' ವಾಗಲು ಬಿಟ್ಟು ಆ ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ, ಯೂರೋಪಿಯನ್ನರ ಪ್ರಕಾರ, ನೆಲದೊಡೆಯರಾಗುವ ಯಾವ ಹಕ್ಕೂ ಯಾವ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಆದಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಸಹಜ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದಿಂದ ಹೊರದಬ್ಬಲು ಇದೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಹಾಗೂ ಅದರ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ' ದಕ್ಷತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ, ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಹೊರಕವಚವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ತನ್ನ ಕರಾಳ ನಗ್ನರೂಪವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಹೀಗೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟೊಂದನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಸ್ವತಃ ತಾನೆ ತನ್ನದೇ ರೀತಿಯ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ನೀತಿಯನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿದೆ. ಅನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅದರ ಮೂಲಭೂತ ಅಸಹನೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಯುಗದ ನಂತರವೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ೧೮೩೫ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕುಖ್ಯಾತ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್‌ಮೆಕಾಲ್ ಹೇಳಿದ: 'ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಭೂತ ಮೇಲುಗಾರಿಕೆ ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುವಂಥ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಐರೋಪ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಪಾಟು ಇಡೀ ಇಂಡಿಯಾ ಹಾಗೂ ಅರೇಬಿಯಾದ ಒಟ್ಟೂ ದೇಶೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟಬಲ್ಲದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಪೌರಾತ್ಯ ತಜ್ಞನನ್ನೂ ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲ!' ಮುಂದುವರಿದು ಆತ ಪೂರ್ವ ದೇಶಗಳ 'ಅಸಂಬದ್ಧ ಇತಿಹಾಸ, ಅಸಂಬದ್ಧ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಅಸಂಬದ್ಧ ದೈವಶಾಸ್ತ್ರ' ಗಳಾವುದಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನೂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡಬಾರದೆಂದು ವಾದಿಸಿದ. ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಹೀಗೆ ವಸಾಹತು ಶಾಹಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸುವ ಮೊದಲು ವಿಶ್ವ ಯಾವತ್ತೂ ವಿಭಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಸಮಾನ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಮಾತ್ರ, ವಸಾಹತು ಶಾಹಿಯ ಒತ್ತಡದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ತನಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ಬೇರೆಲ್ಲ

ಜ್ಞಾನಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ, ಅತಾರ್ಕಿಕತೆ, ಮಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳ ಅಬದ್ಧ ರಾಶಿಯೆಂದು ಜರಿದು ತನ್ನ ಸರ್ವಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸತೊಡಗಿತು; ಅನ್ಯವಾದುದನ್ನು, ತನ್ನ ಅಳವಿಗೆ ನಿಲುಕದಿದ್ದುದನ್ನು ನಾಶಮಾಡತೊಡಗಿತು.

ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ರೋಗಿಷ್ಯ ಮನೋಭಾವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕರನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ 'ಪ್ರಗತಿಶೀಲ' ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನೂ ಕಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಇಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಜನ ವಿಚ್ಛಾನ್ ಚಳವಳಿ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಮೂಲತಃ ಬಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯನ್ನು, ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯೆಂದು ಮೂದಲಿಸುತ್ತ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯನ್ನು - ಆಧುನಿಕ ವಿಚ್ಛಾನಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯನ್ನು-ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಚಳವಳಿ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಹುಪಾಲು ಸದಸ್ಯರು ಭಾರತದ ಮೇಲ್ಮಾತಿ-ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿರುವುದು ಕಾಕತಾಳೀಯವೇನಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ವಿಚ್ಛಾನದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಯುಕ್ತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಬಲಿಪಶುಗಳೂ ಭೌತಿಕ ಪ್ರವರ್ತಕರೂ ಆದ ಇವರು ಪರ್ಯಾಯ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಗಳ ಹಾಗೂ ಜೀವನವಿಧಾನಗಳ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ತಮಗೊಂದು ಸವಾಲೆಂದು ಬಗೆಯುವವರು.

ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಹಾದಿಯೂ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವೇನಲ್ಲ. ಬೃಹತ್ ಯಂತ್ರಾಧಾರಿತವಾದ ತನಗಿಂತ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೇಶೀಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅದು ಸರ್ವಥಾ ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಗಮನ ಕೊಡದೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಸಂವೇದಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅದು ಕೆಂಡಕಾರುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕತೆ ಬೇಡುವ ಪರಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅನ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಣಿಜಗತ್ತು, ಸಸ್ಯಜಗತ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಬಲಿಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮೂರನೆ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಕಾಲ್ತೆಗೆದಿದ್ದರೂ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿಚ್ಛಾನ ಟ್ರೋಜನ್ ಕುದುರೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಕೊಂಡಿದೆ. ಮೂರನೆ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೊಂಬೆಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದು ಆಧುನಿಕ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಅದರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಾಲಿಶವೆಂದೂ ಅನಾಗರಿಕವೆಂದೂ ಚಿತ್ರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿದೆ.

ಭಾಗ ೨

ಜೀವವಿರೋಧಿ ಮತಿಶಕ್ತಿ

ಈಗ ಈ ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಂಚ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮೂರನೆಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧುನಿಕ ವಿಚ್ಛಾನ ಉಂಟುಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸೋಣ.

ಆಧುನಿಕ ವಿಚ್ಛಾನಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದ ಬಹುತೇಕ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಗಳು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠಾತಿಕನಿಷ್ಠ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶದ ನಿಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಜೀವಸಹಜ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಇಂಥ ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನಾ ಕ್ರಮಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಜೀವಪರವೂ ಜೀವಪ್ರೀತಿಯವೂ ಆಗಿದ್ದವು. ಆಧುನಿಕ ವಿಚ್ಛಾನ ಮಾತ್ರ ಈ ನಿಲುವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಚ್ಚಾಟಿಸಲು ಹವಣಿಸಿತು. ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಅದು ಆಧುನಿಕ ಪಶ್ಚಿಮದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನೀಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹೇರಲು ಯತ್ನಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ, ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಸಂಸ್ಥೆಯ ತಥಾಕಥಿತ 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ದಶಕಗಳ' ಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಜಗತ್ತಿನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದೇಶೀಯ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡಿ ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಿಚ್ಛಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವುದು ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಿಶ್ವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅತಿಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಪಲ್ಲಟವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಆಧುನಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಾದ 'ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ' ಹಾಗೂ 'ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ'ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇಂಥವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆಯೇ ಕೆಲವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾನದಂಡಗಳಿರುವುದೂ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ರೂಪಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ವಿಚ್ಛಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ನಾಯಕರೂ ಪಶ್ಚಿಮದ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈಗ ಮಾತ್ರ, ಹತ್ತು ಹಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಮಾರ್ಗದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಧುನಿಕ ವಿಚ್ಛಾನ ಇನ್ನಾವುದೇ ಜ್ಞಾನವಿಧಾನವು ಎಂದೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರದಿದ್ದಷ್ಟು ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಹಾಗೂ ಅಸಂಖ್ಯ ರೀತಿಯ ಹಾನಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ದೊರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿವೆ.

ಹೀಗೆಂದಾಕ್ಷಣ, ಆಧುನಿಕ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿನಾಶಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಇರಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅರಣ್ಯನಾಶ, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿದ್ವಂಸಗಳು ನಡೆದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಆಧುನಿಕ ವಿಚ್ಛಾನದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ

ಪುನರ್‌ನಿರ್ಮಾಣದ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಕೃತಿನಾಶ ಮಾತ್ರ ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದುದು. ನಾನಿಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಪೋಷಣೆ, ಕೃಷಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಹಾಗೂ ಶಿಶು ಆಹಾರಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಈ ಅಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರಣ್ಯ ಪೋಷಣೆಯೆಂಬ ಅರಣ್ಯ ನಾಶ

ಮರಮಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣು ಮರಗಳನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣು ಕಾಡಿಗೆ ಕುರುಡಾಗುತ್ತದೆ.

‘ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅರಣ್ಯಪಾಲನೆ’ಯ ಆವಿಷ್ಕಾರವಾದ ನಂತರ ‘ಅರಣ್ಯ’ದ ಅರ್ಥವೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬದಲಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ತನ್ನ ಆಧುನಿಕ ರೂಪಕಲ್ಪನೆಗೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ‘ಅರಣ್ಯ’ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಿಸಿದೆ. ಕಾಡು ಎನ್ನುವುದು, ಮಾನವ ಮುಟ್ಟದ ಕಾಡೆನ್ನುವುದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಜೀವರೂಪಗಳ ಸಮುದಾಯವಾಗಿರುವಂಥದು; ಆತ್ಮ ಪೋಷಕ ಕಾಡು ಮಣ್ಣನ್ನೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾದ (ಅಂದರೆ, ಮಾನವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಗೆ ತೋರುವ) ಜೀವಜಾತಿರಾಶಿಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ಸಮೃದ್ಧವೂ ಸಂಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಿರುವಂಥದು. ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ಎಂಥ ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೂ ಸಹ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಪುನರ್‌ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರದು. ಅದೇ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಕಾಡೊಂದು, ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೆ ಪುನರ್‌ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಅಂಥ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇರಬಾರದು ಅಷ್ಟೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಂಡಿಪುರ ವನ್ಯಧಾಮದ ಕಥೆ ಇದಕ್ಕೊಂದು ದೊಡ್ಡ ನಿದರ್ಶನ; ಅಲ್ಲಿ, ಕಳೆದ ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದ, ಆದರೆ ಆತನ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಬಾಧಿತವಾಗದೆ ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಡು, ಈಗ ತನ್ನ ಸಂಕೀರ್ಣ ಪಾರಿಸರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಮತ್ತೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಹಿಂದೆ, ಪಾರಿಸರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪುನರ್‌ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದಿವೆ; ಆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲ ಮರಗಳನ್ನು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಕೃಷಿ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒದಗಿಬರುವ ಕೆಲವು ಆಯ್ದ ಜಾತಿಯ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಮರಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸರಕ್ಕೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೂ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂಥವು. ಹೀಗೆ, ಪಾರಂಪರಿಕ ಅರಣ್ಯ ಪೋಷಣೆಯು ಮೂಲತಃ

ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಸಮಗ್ರವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪೋಷಣೆಯೇನಲ್ಲ, ನಿಜ. ಏಕೆಂದರೆ, ಬರಿ ಕೆಲವು ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಕಾಡು ಬೆಳೆಸಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಾಗ್ಯೂ ಅದು ಅರಣ್ಯ ಪೋಷಣೆಯ ಮಧ್ಯಾವಧಿ ಹಂತವೆಂದನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವಂಥದು. ಈ ಸಂಗತಿಗಳೇನೆ ಇರಲಿ, ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ, ಹೀಗೆ ತೋಪುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಹಳ್ಳಿ ರೈತರು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಿಲ್ಲದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದೇವೆಂದೇನೂ ಬಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಸಸ್ಯರೂಪಗಳೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ ಯೆಂಬ ಎಚ್ಚರ ಆ ರೈತರಿಗುಂಟು.

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ಸಹಜ ಅರಣ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೂ ಹಾಗೂ ರೈತರ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೂ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅರಣ್ಯಪೋಷಣೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಏಕಜಾತಿವೃಕ್ಷ ಪೋಷಣೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ನೀತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಣ್ಣು ಭೂಗ್ರಹದ ಜೀವಶಕ್ತಿಯ ಪದರವೊಂದೇನಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ, ಅದು ಮಾನವ ಸುರಿಯುವ ಬೀಜ-ಗೊಬ್ಬರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಪಾತ್ರೇ ಮಾತ್ರ; ಆ ಪಾತ್ರೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನೂ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನೂ ತುಂಬಿದಷ್ಟು ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಇಂಥ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅರಣ್ಯ ಪೋಷಣೆಯ ಕ್ರಮದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಂಕೇತಗಳೆಂದರೆ ತೇಗ, ನೀಲಗಿರಿ ಹಾಗೂ ಪೈನ್ ನೆಡುತೋಪುಗಳು. ಕೇವಲ ಆಯ್ದ ಕೆಲವು ಜಾತಿಯ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದಕ್ಕಷ್ಟೆ ಕುಗ್ಗಿಕೊಂಡ ಇಂಥ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅರಣ್ಯದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಏಕಜಾತಿ ಮರಗಳ ತೋಪೊಂದನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅರಣ್ಯನಾಶದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಶಿರಾಶಿ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವ ಹಳೆಯ ಕ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಇಂಥ ಆಧುನಿಕ ಕ್ರಮವು ಹೆಚ್ಚು ಗುಪ್ತಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಿನಾಶಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಹಳೆಯ ಕ್ರಮದ ಪಾಪದ ಹೊರೆಯನ್ನು ದುರಾಸೆಯ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಬಹುದು; ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ನೀತಿಯ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದ, ‘ವೈಜ್ಞಾನಿಕ’ ವೆಂಬ ಮುದ್ರೆ ಮೆರೆಸುವ, ಏಕಜಾತಿ ನೆಡುತೋಪುಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಯಾರೂ ವಿರೋಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಇಂಥ ಯೋಜನೆಗಳು ಅರಣ್ಯ ಪುನರ್‌ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಾಟಕವಾಡುತ್ತಾ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಲಕ್ಷವೈವಿಧ್ಯದ ವೃಕ್ಷಸಮುದಾಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ, ಅದರ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪಿ ವೃಕ್ಷ ಸೈನ್ಯವೊಂದನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುತ್ತವೆ.

ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆಯೇ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅರಣ್ಯ ಪೋಷಣೆಯು

ಆಧುನಿಕ ಯಂತ್ರಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಗುಣವಾಗಿರುವುದು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ 'ಉಪಯುಕ್ತ' ವಾಗಿಲ್ಲದ ಎಲ್ಲ ಸಸ್ಯ-ಪ್ರಾಣಿ-ರೂಪಗಳನ್ನೂ- ಅವು ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಸಸ್ಯ-ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರಬಹುದು, ಒಟ್ಟು ಪರಿಸರ ಚಾಲಕಕ್ಕೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು, ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವು ಉಳಿದು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಊಹೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೆ - ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿಹಾಕುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ, ತನಗೆ 'ಉಪಯುಕ್ತವೋ ಅನುಪಯುಕ್ತವೋ' ಎಂದಷ್ಟೆ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರೂಪಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಈ ವಿಜ್ಞಾನ ಇಡಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ತನ್ನ ವಸಾಹತಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತನಗೆ ಗ್ರಹಿಸಲು, ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂಥ ಕಾಡನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ತನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ನಿಲುಕುವಂಥ ರೀತಿಯ ಕಾಡುಗಳನ್ನಷ್ಟೆ (ಏಕಚಾತಿ ನೆಡುತೋಪುಗಳನ್ನಷ್ಟೆ) ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಮನೋಧರ್ಮ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳಿಗೂ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲದು. ಕೇರಳದ ಮೌನ ಕಣಿವೆಯ ಕಥೆ ಇದಕ್ಕೊಂದು ದೊಡ್ಡ ನಿದರ್ಶನ. ಆ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮೊದಲು ಅದ್ಭುತ ವನರಾಶಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಅಣೆಕಟ್ಟೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹೊರಟಿತು. ಕೆಲ ಕಾಲದ ತರುವಾಯ, ಆ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಸ್ವತಃ ತಾನೆ ಕೆಲವು ಅಪರೂಪದ ಸಸ್ಯ-ಪ್ರಾಣಿ-ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರಿವೂ ಅದ ಕ್ಕುಂಟಾಯಿತು. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ನಿಜವಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದುದು - ಪರಿಸರ ನಾಶಗೈದು ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಿಸುವುದೋ? ಅಥವಾ, ಅಣೆಕಟ್ಟು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಪರಿಸರ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ? ಈ ಎರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಾತ್ಮಕ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವೆ, ಕೊಂಚ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಅಂತರದಲ್ಲಿ, ತಾಳಿತು. ಹಾಗಾದರೆ, ಮೊದಲು 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ'ವಾಗಿದ್ದ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿಲುವು ಈಗ 'ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ' ವೆಂದು ಅದೇ ವಿಜ್ಞಾನವೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಬಹುಸೂಕ್ಷ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಸುವ ಅದರ 'ಸತ್ಯ' ದ 'ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕತೆ' ಯ ಗತಿಯೇನು? ಇದೆ ನಿದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಕರಾಳತೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆ ಬದಪಾಯಿ ಮೌನ ಕಣಿವೆಯ ಅರಣ್ಯರಾಶಿಗೆ ಬದುಕುವ ತನ್ನದೆ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿದೆ ಎಂದೇನೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ, ತನಗೆ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ್ದು ಎಂದು ಕಂಡಾಗ ಆ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಹೊರಟಿತು, ತನಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂದು ಕಂಡಾಕ್ಷಣ ಅದೆ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆತ್ತಿಸಿತು. ಇದುವೆ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸ್ವಾರ್ಥಕೇಂದ್ರಿತ ಅಂತರಾಳ.

ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಸಮರ

'ಮಾನವನ ಸಾಧನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಆತ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹುಮೆಚ್ಚುಗೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುವ ಗೀಳೊಂದು ನಮಗೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಂಥ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೂ ಸದ್ಯ ನಾರ್ಪುಗಳು ಯುರೊಪ್ ಖಂಡದ ಮೇಲೆ ಸಾಧಿಸಿರುವ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೂ ಅಂಥ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇನಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ, ನಾರ್ಪು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಯುರೊಪ್ ಇಂದು ಬಂಡಾಯವೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ, ಮಾನವನ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಕೃತಿ ಬಂಡಾಯವೇಳುತ್ತಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಭಕ್ಷಿಸುವುದು 'ನರಭಕ್ಷಕತೆ' ಯೆಂದೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಮನುಷ್ಯ ಶೋಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಹೊರಟಿರುವುದೂ 'ನರಭಕ್ಷಕತೆ' ಯೆ ಹೌದು; ಯಾಕೆಂದರೆ ಮಾನವನೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗ ತಾನೆ.'

- ಇ.ಬಿ. ಬ್ಯಾಲ್‌ಫೋರ್ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು ೧೯೪೩ ರಲ್ಲಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಸುಮಾರು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆ, ೧೮೪೦ರಲ್ಲಿ, 'ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರವು ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ದೇಹರಚನಾಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಾಗಬಲ್ಲ ಬಗೆ' ಎನ್ನುವ ಲೇಖನ ವೊಂದರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಜಸ್ಟಿಸ್ ಲೀಬಿಗ್, ಸಸ್ಯವೊಂದರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸರ್ವ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ, ಅಂಥದೊಂದು ಸಸ್ಯವನ್ನು ಸುಟ್ಟ ನಂತರ, ಅದರ ಸಾವಯವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಉಳಿಯುವ ಬೂದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಖನಿಜ ಲವಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ವಾದಿಸಿದ್ದ. ಈ ಸಾರಜನಕ, ರಂಜಕ ಹಾಗೂ ಪೊಟಾಷ್ ರೂಪದ ಈ ಖನಿಜ ಲವಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದಲ್ಲಿ ಅವು ಬೆಳೆಯುವವು, ಫಲ ನೀಡುವವು ಎಂದು ಆತ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವು, ಹಾಗೂ ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಸಸ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸಂಸ್ಕರಣ ಯಂತ್ರವೆಂದಾಯಿತು.

ಜೀವಸಹಜ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಕೆಲವೆ ಕೆಲವು ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಕುಗ್ಗಿಸುವ ಈ ವಿಧಾನ ಬಹುಬೇಗನೆ ವ್ಯಾಪಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಇಂಥ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಸ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸಹಜ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವು; ಕೀಟಗಳು, ರೋಗಗಳು ಹಾಗೂ ಕಳೆಗಳಿಗೆ ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಲಿಯಾಗ ತೊಡಗಿದವು. ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರ ಎರೆಹುಳುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಗಳು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮಣ್ಣು ಸತ್ತಹೀನವೂ ಜೀವಹೀನವೂ ಆಯಿತು. ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯೊಂದನ್ನೆ ತನ್ನ ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ

ಲೀಬಿಗ್‌ನ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೇವಮಾರಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ಭಾರತೀಯ ತಜ್ಞರಾದ ಶೇಷಾದ್ರಿ ಮತ್ತು ಬಾಲಾಜಿಯವರು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ಭೂಮಿಯ ಫಲವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ಎಷ್ಟು ಪೊಳ್ಳಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿವಿಜ್ಞಾನವು ನೆಲದ ಫಲವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮೇಲುಪದರದ ಮಣ್ಣಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮನಗಂಡು ತನ್ನ ಗಮನವನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ್ದರೆ, ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ಭೂಸಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ರಾಸಾಯನಿಕ ಉದ್ಯಮದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿತು. ಇಂಥ ವಿಧಾನಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ದೊರೆತುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅದರೊಟ್ಟಿಗೆಯೆ ಭೂಮಿಯ ಸತ್ವ ಕುಸಿಯುತ್ತಬಂದುದನ್ನೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲವಲ್ಲ.

ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ೧೯೪೬ ಮತ್ತು ೧೯೬೮ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಸಾರಜನಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಬಳಕೆಯು ಶೇಕಡಾ ೫೩೪ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಕೊನೆಗೆ, ೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೧೧,೦೦೦ ಟನ್ ಸಾರಜನಕವನ್ನು ಬಳಸಿ ಪಡೆಯಲಾದ ಪ್ರಮಾಣದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ೧೯೬೮ರಲ್ಲಿ ೫೭,೦೦೦ ಟನ್ ಸಾರಜನಕವನ್ನು ಬಳಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಇಲ್ಲಿನಾಯ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ೨೦,೦೦೦ ಟನ್ ಸಾರಜನಕ ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ ೫೦ ಬುಷೆಲ್ ಧಾನ್ಯದ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರೆ, ೧೯೬೮ರಲ್ಲಿ ಎಕರೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ೯೩ ಬುಷೆಲ್ ಧಾನ್ಯ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ೬,೦೦,೦೦೦ ಟನ್ ಸಾರಜನಕವನ್ನು ಸುರಿಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಹೀಗೆ ಒಂದೆಡೆ ಕೃತಕ ಸಾರಜನಕದ ಬಳಕೆ ವರ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಭೂಮಿಯ ಸಹಜ ಸಾರಜನಕದ ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಗಳು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತನಡೆದವು.

ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನೇ ಏಕೈಕ ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಈ ವಿಧಾನ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಲುವಿಗೆ ಒಗ್ಗದ ಎಲ್ಲ ಪಾರಂಪರಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೂ - ಬಹುತಳಿಬೆಳೆ, ಬೆಳೆಗಳ ಅವರ್ತನ, ಭೂಸಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಸಸ್ಯಜಗತ್ತಿನ ಸಾವಯವ ಸತ್ವಪೋಷಕಗಳ ಬಳಕೆ, ಅಂತಿಮ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಬೀಜದ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕಾಳಜಿ, ಇತ್ಯಾದಿ - ನಾಶಮಾಡಲೆತ್ತಿಸಿತು. ಇಂಥ 'ಉತ್ಪಾದನಾಶೀಲ' ಕೃಷಿಪದ್ಧತಿಯು ಇಂದು ತನ್ನನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕೃಷಿಪದ್ಧತಿಯೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ತನ್ನ ಕನಸನ್ನು ನನಸಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಅದು ಕೀಟನಾಶಕ, ಕಳೆನಾಶಕ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವಿವಿಧ ವಿಷಗಳ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವನ್ನೇ ಬೇಡುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶ ವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅದು ಇಂದು ಅಗಾಧವಾದೊಂದು ಸಮರ ಯಂತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ. ಈ ಯುದ್ಧ ಕೀಟಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಣ

ಘಾತಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನು, ನಾವೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಕೀಟ-ಕಳೆಗಳನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಇಲ್ಲ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೋ ತಿಳಿಯದು. 'ನಾವೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಕೀಟ-ಕಳೆಗಳು' ಎಂದು ಯಾಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇ ನೆಂದರೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಕೀಟ-ಕಳೆಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವರೂಪವೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ.

ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರತಿರೂಪಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೂ ಸರಿಗಟ್ಟಲು ಎಂದಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಅದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ಯಾಟ್ ಮೂನಿ ಗಮನಿಸಿರುವಂತೆ:

'ಮೂರನ ಜಗತ್ತಿನ ತಥಾಕಥಿತ ಬಡ ರೈತರು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಮುಖ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶತಶತ ಮಾನಗಳೊದ್ದಕ್ಕೂ, ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಾಗುವ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ರೂಪಾಂತರ-ಗುಣಾಂತರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಲೂ, ಬೀಜಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಅವರು ಅಚ್ಚರಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂಥ ತಳಿವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಅವರ ಉಳಿವಿಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದುದೆಂಬುದನ್ನೂ ಅವರು ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯ ಕೊರತೆ, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಕಳಿಗಳ ದಾಳಿ, ರೋಗಗಳ ಕಾಟ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಏಕಚಾತಿಯ ಗೋಧಿ ಅಥವಾ ಭತ್ತದ ಕೃಷಿ ಎಂದೂ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾರದು. ವಾಸ್ತವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕೃಷಿಕರು ಬಹುಚಾತಿಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನೇ ಬೆಳೆಯಲು ಏಕೆ ಬಯಸುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಆಗ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವೈಪರೀತ್ಯ ಕಾಡಿದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ತಳಿ ಕೈಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ವಂಶವಾಹಿನಿ ತಂತ್ರವಿಜ್ಞಾನ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧನಗಳು ಅಸಾಧಾರಣವಾದವೇನೋ ಹೌದು, ಆದರೆ ಅವು ಯಾವುವೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಪುನರ್‌ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರವು.'

ಕಾಡೆನ್ನುವುದು ಮೂಲತಃ ನಿಸರ್ಗ ನಡೆಸಿದ ಅಸಂಖ್ಯ ಕೃಷಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಒಂದು ಸಾರಸಂಗ್ರಹರೂಪಿ ಸಾಕಾರಫಲ. ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಬಳಸದೆ, ಧಾವಂತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಮಿತ ಲಾಭವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಲೋಭವಿಲ್ಲದೆ, ಸಸ್ಯಸಮುದಾಯಗಳು ಸಹಜವಾದೊಂದು ಲಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ನಾವಿಂದು 'ಕಾಡು ಸಸ್ಯ'ಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವಂಥವು ನಾವು ಪಳಗಿಸದ/ಪಳಗಿಸಲಾಗದ ಸಸ್ಯಗಳೆ ಹೊರತು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಅವು ನಿರರ್ಥಕ ಸಸ್ಯಗಳಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ, ಇಂಥ ಸಸ್ಯ/ವೃಕ್ಷಗಳು

ರೋಗ-ಕೀಟ-ಕಳಿಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಅಕಾಲಮರಣವೃದ್ಧಿಯನ್ನಾರೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ.

ಮಾನವ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೃಷಿಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟೂ ಸಮೀಪ ತಂದಲ್ಲಿ, ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಇಡಿಯಡಿಯಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಎಸೆಯ ಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಚಾಪಾನಿ ಕೃಷಿಯು ಮನೋಬು ಪುಕುವೋಕಾ ಸ್ವಯಂಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಸಹಜಕೃಷಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಆತ ಚಾಪಾನಿನ ಪ್ರಮುಖ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಆತನ ಭೂಮಿ ಸದಾ ಸತ್ಪ್ರಭುತವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಕೀಟಗಳು ಸಸ್ಯಗಳೊಡನೆ ಪರಸ್ಪರ ಪೋಷಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿವೆ, ಹಾಗೂ 'ಕಳಿ' ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಅಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಾ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿವಿಜ್ಞಾನದ ಭೌದ್ಧಿಕ ದಾರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕೆ, ಅದರ ಜೀವವಿರೋಧಿ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕತೆಗೆ ಪುಕುವೋಕಾ ನೀಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಸಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ.

ವೈದ್ಯಕೀಯವೆಂಬ ಹಿಂಸಾಕಾಂಡ

ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯವು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಜೀವಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪಗಳ ಮತ್ತೊಂದು ಕರಾಳ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಕಥೆ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಕಥೆಗೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾದುದು; ಅಂಥದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿ, ಅದರ ಬಹುರೂಪತೆಯನ್ನು ಏಕರೂಪಕ್ಕೆಳಿಸಿ ವಿರೂಪಗೊಳಿಸುವಂಥದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಕೀರ್ಣ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಚಾಲದ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಆರೋಗ್ಯವನ್ನುವುದು ಇಂದು ಬರಿ ಕನಸಾಗಿಯೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ; ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ದಿನೆ ದಿನೆ ದುಬಾರಿಯಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಆ ಕನಸೂ ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕಾಸದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಜಗದೆಲ್ಲ ಜೀವರೂಪಗಳಿಗೂ ಸ್ವಯಂಚಿಕಿತ್ಸಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಸ್ವಯಂಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಪಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ನೀಡಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಹಾಗೂ ಚೀನೀ ಪಾರಂಪರಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಜೀವಿಗಳ ಇಂಥ ಆತ್ಮಮೂಲದ ಸಹಜಶಕ್ತಿಯನ್ನೆ ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ; ಜೀವದೇಹದ ಹೊರಗಿನ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತವೆ. ಆಧುನಿಕ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಅಲೋಪಥಿಯ ವಿಧಾನ ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದು. ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಬಾಹ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದಷ್ಟೆ ಅದರ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾತ್ಮಕ. ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದು ಅಧಿಕ ರಕ್ತದೊತ್ತಡದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡರೆ, ಅದು ರಕ್ತದೊತ್ತಡವನ್ನು ಇಳಿಸುವಂಥ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು

ನೀಡುತ್ತದೆ; ಮೈಮೇಲೆ ಬೊಬ್ಬೆಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವಂಥ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ತಜ್ಞ ಚರಕ ರೋಗವನ್ನು ದೇಹದೊಳಗಿನ ಅಸಮತೋಲನದ ಒಂದು ಬಹಿರಂಗ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ನಿರ್ವಚಿಸಿದ. ಇಂಥದೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ರೋಗಮೂಲಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣುಜೀವಿಗಳ ದಾಳಿಯ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ, ಮಾನವದೇಹ ಹಾಗೂ ಅದರ ಒಳಗಿನ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣುಜೀವಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಹಜ ಸಮತೋಲದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಏರು ಪೇರುಗೊಳಿಸುವಂಥ ಮಾನವದೇಹದ ಒಳಗಿನದೆ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಚೌಕಟ್ಟು, ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣುಜೀವಿಗಳು, ಅತ್ಯಲ್ಪ ಭಾಗದಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ನಿರಪಾಯಕಾರಿಯಾದವು, ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜೀವರೂಪಗಳ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ವಾದವು ಎನ್ನುವ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ರೋಗವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುವುದೆಂದರೆ ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣುಜೀವಿಗಳ ಸಹಸಂಬಂಧದ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣುಜೀವಿಗಳನ್ನು ರೋಗಾಣುಗಳೆಂದೂ ವೈರಿಗಳೆಂದೂ ಬಗೆದು, ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕವೆ ಮಾನವ ದೇಹದ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಹೊರಡುತ್ತದೆ. ವ್ಯಂಗ್ಯವೆಂದರೆ, ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅದು ಕೆಲವು ಜಾತಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣು ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠಗೊಳಿಸುತ್ತ ನಡೆದು ಅವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಆರೋಗ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲ; ಅವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೊಸಹೊಸ 'ರೋಗಾಣು' ತಳಿಗಳನ್ನು, ಯಾವುದೆ ಔಷಧಿಗೂ ಬಗ್ಗದಂಥ, ಮಾನವನ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ತೀವ್ರವಾಗಿ ದಾಳಿಗೈಯುವಂಥ ತಳಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಥೆ ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗಿದೆ. ಜೀವಕೋಶ ತಜ್ಞರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಜೀವ ಕೋಶ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹಾಗೂ 'ಉಪದ್ರವಿ' ಕೀಟಗಳ ಜೀವಕೋಶ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗಿಂತ ಸಾಮ್ಯಗಳೆ ಹೆಚ್ಚು. ತತ್ಕಾರಣ, ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಬಳಕೆಯು ಕೀಟಗಳ ಮೇಲೆಷ್ಟೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೂ ಅಷ್ಟೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣುಜೀವಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಆಧುನಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವಿಜ್ಞಾನ ಬಳಸುವ ಜೀವನಿರೋಧಕ ಔಷಧಿಗಳು ನಮ್ಮ ಜೀವವನ್ನೂ ಹಾನಿಗೊಳಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ

ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯ ಕಳೆದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಥೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ಆ 'ರೋಗಕಾರಕ' ಸೂಕ್ಷ್ಮಣುಜೀವಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಲಿಷ್ಠವೂ ಔಷಧಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿರೋಧಕವೂ ಆಗಿ ಬೆಳೆದ ಕಥೆಯೂ ಆಗಿದೆ.

ಈ ಮಾರ್ಗದ ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಣು ಜೀವಿಗಳು ಹೀಗೆ ಜೀವನಿರೋಧಕ ಔಷಧಿಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವರ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಔಷಧಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯ ಜಾತಿಯ ಬೇರೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಣುಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಮಗೆ ಜೀವಾ ವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಣುಜೀವಿಗಳು ಇನ್ನು ಜೀವಮಾರಕವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೆ ಹೆಚ್ಚು. ಇಂಥ ದುರಂತ ಪರಿವರ್ತನೆ ಜೀವನಿರೋಧಕ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅವನ್ನು ಎಂದೂ ಸೇವಿಸದಿರುವವರಲ್ಲಿಯೂ ಆಗುವುದುಂಟು. ೧೯೬೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿಯೆ ಕೆಲವರು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಜೀವನಿರೋಧಕ ಔಷಧಿಗಳ ಇನ್ನೊಂದು ಘೋರ ಪರಿಣಾಮ ಇದು: ಅವನ್ನು ಸೇವಿಸುವವರ ಸಹಜ ಆತ್ಮಸಂರಕ್ಷಕ ಶಕ್ತಿ ಕುಗ್ಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದು ಅವರನ್ನು ಕಾಡಿದಾಗ ಅವರ ದೇಹ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಕ್ತಿಯ ಜೀವನಿರೋಧಕ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೇಡುತ್ತದೆಯೆ ಹೊರತು ಆತ್ಮಬಲದಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ಮರಳಿ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೆ ಅದು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹಬ್ಬುತ್ತಿರುವ 'ಪ್ರತಿರೋಧಕತೆಯ ಕೊರತೆಯ ರೋಗಗಳು,' ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 'ಏಡ್ಸ್' ನಂಥವು, ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಜೀವನಿರೋಧಕ ಔಷಧಿಗಳ ಬಳಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ವಂಥವಾಗಿರಬಹುದು. ನಿಸರ್ಗ ಮಿಲಿಯಗಟ್ಟಲೆ ವರ್ಷ ಶ್ರಮಿಸಿ ಮಾನವನಿಗೂ ಬೇರೆ ಜೀವರೂಪಗಳಿಗೂ ನೀಡಿದಂಥ ಸ್ವಯಂರಕ್ಷಣೆಯ ಆ ಸಬಲ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಹಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿಫಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಇಂಥ ರೋಗಗಳು ಈ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲೂ ಎಂದೂ ತಲೆದೋರದಿದ್ದು ಈಗ ಜೀವನಿರೋಧಕ ಔಷಧಿಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ನಂತರವೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಕೇವಲ ಕಾಕತಾಳೀಯವಲ್ಲದಿರಬಹುದು.

ಆಂತಿಮವಾಗಿ, ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯದ ಸಾಧನೆಯಾದರೂ ಏನು? ಇವಾನ್ ಇಲಿಚ್‌ನ ಕಟು ವಿಮರ್ಶೆಯ ನಂತರ ಕೆಲವರು, ಅದು ಇನ್ನೂ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಡ್ಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದೂ ವಾದಿಸಿದರು. ಅವರ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂತಾದಲ್ಲಿ, ಆಧುನಿಕ

ವೈದ್ಯಕೀಯದ ಬಾಲ್ಯಸಹಜ ಅಪ್ರಬುದ್ಧ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಇಡಿ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಈಡು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿದೆಯೆ? ಅಂಥ ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾತೀತವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವುದು ಸರಿಯೆ? ಅದರ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಬೇರೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನೂ ಹಾಳುಗಡುವುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಿಷ್ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಕೂರುವುದೆ? ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಳ ಉತ್ತರಗಳಿಲ್ಲ, ನಿಜ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯದ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಒತ್ತಡ ಒಟ್ಟೂ ಪರಿಸರವನ್ನೆ ಹೇಗೆ ಮಲಿನಗೊಳಿಸಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ: ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳ ವಿಚ್ಛಾನವಾಗಿಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಮ್ಯಕ್ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದ್ದ ಆಯುರ್ವೇದ ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಹೇರಿದ ಒತ್ತಡದ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತನ್ನ ಮೂಲಸ್ವರೂಪವನ್ನೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಆರೋಗ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಬದಲು ಅನಾರೋಗ್ಯ ನಿವಾರಣೆಯತ್ತ ತನ್ನ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಇಂದಿನ ಭಾರತೀಯ ಜೀವವಿರೋಧಿ ಅಲೋಪತಿ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮ ಆಯುರ್ವೇದಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕೊನೆಗೂ ಸಾಧಿಸಿರುವುದು ಇಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ: ಅದು ಮಾನವ ದೇಹವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪರಾವಲಂಬಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ; ವೈದ್ಯರ ಹಾಗೂ ಔಷಧಿಗಳ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಅದು ಬದುಕುವುದೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಅನ್ಯ ಜೀವರೂಪಗಳೆಲ್ಲ ಮಾನವನ ವೈರಿಗಳು ಎನ್ನುವ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಸಹಜ ಸಹಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ವಿಷ ಸುರಿದಿದೆ; ಅರ್ಥಾತ್, ಜೀವದ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಯೆ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅಪಚಾರ ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಂದೆ ಇರಬೇಕು, ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ವಿಷಯದಲ್ಲೆಷ್ಟೋ ರೋಗಕಾರಣ ಸೂಕ್ಷ್ಮಣುಜೀವಿಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಅಷ್ಟೆ ಕಠೋರವಾದ ಹುಡುಕಾಟ-ವಿಚಾರಣೆ-ಶಿಕ್ಷೆಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಜರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಶು ಆಹಾರ

ಸಾವಯವ ಜೀವಸಹಜ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕೃತಕ ಯಂತ್ರಾಧಾರಿತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮೆಟ್ಟಿನಿಂತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಎದೆ ಹಾಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡನಿದರ್ಶನ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ಹಾಲನ್ನು ಒಂದು ತುದಿಯೆಂದೂ ಕೃತಕ ಶಿಶು ಆಹಾರ-ಹಾಲುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ತುದಿಯೆಂದೂ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ, ಆಧುನಿಕ ವಿಚ್ಛಾನ ತನಗರ್ಥವಾಗದ ಎಲ್ಲ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಹಜ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ

ಮುಷ್ಠಿಯೊಳಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲೆಳಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

ವಿಜ್ಞಾನವುಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಹಾಯಕ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅನುಕರಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಶಿಶು ಆಹಾರಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಆಹಾರದ ಮೂಲವಾದರಿಯ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೆ ತಯಾರಿಸುವುದುಂಟು ಹೌದು. ಆದರೆ, ದಶಕಗಟ್ಟಲೆ ಕಾಲ ಮೇಲ್ಕಂಡ ರೀತಿಯ ಸ್ವಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಇಂದು ಅದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ, ಎದೆಹಾಲೂಡಿಕೆಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ಬದಲಾವಣೆ ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾದುದು ಹೌದಾದರೂ ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ವ್ಯಂಗ್ಯವನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿ. ಈಗ, ತಾಯಿಯ ಎದೆಹಾಲೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಯಾಕೆಂದರೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೆಂದು 'ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ'. ಅಂದರೆ, ಆ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಪಾರಂಪರಿಕ ನಂಬಿಕೆ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯೆಂದಾಯಿತು; ವಿಜ್ಞಾನ ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿದಾಕ್ಷಣ ಅದು ಸತ್ಯವೆಂದಾಯಿತು.

ನೆಸ್ಲೆಯಂತಹ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅಮುಲ್‌ನಂತಹ ಅವುಗಳ ಬಡಭಾರತೀಯ ಹಿಂಬಾಲಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಡೆಸಿದ ಬಾಟಲಿ ಹಾಲಿನ ಚಳವಳಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಒಂದು ಹಿಂಸಾಚಳವಳಿಯೆಂದು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವುಂಟು. ಅಂದು ಇದೆ ವಿಜ್ಞಾನದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಮರೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಶಿಶು ಆಹಾರ-ಹಾಲು ಪುಡಿಗಳ ಮಾರಾಟ ಎದೆಹಾಲುಣಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿಸಿತು; ಆ ಮೂಲಕ, ಎದೆಹಾಲುಣಿಸುವಿಕೆ-ಹಾರ್ಮೋನುಗಳ ಬಿಡುಗಡೆ-ಫಲವಂತಿಕೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಹಾಳುಗಡೆವಿ, ಅದರ ಮೂಲಕ, ಮತ್ತೆ, ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾರಿಯ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಕ್ಕಳ ಸಹಜ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಲಾಯಿತು; ಕೃತಕ ಹಾಲು-ಆಹಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಅವರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಂಠಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಕಥೆಯ ಇಂಥ ಕರಾಳತೆ ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿದ್ದು, ಬಡ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಅಂಶಗಳು ಈಗ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿವೆ.

ಭಾಗ ೪

ಮತಿಶಕ್ತಿಯೆಂಬ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕ

ವಿಜ್ಞಾನವು ಮೂಲತಃ ಅಸಂಪೂರ್ಣವಾದುದೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವೊಂದುಂಟು: ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸತ್ಯಕಲ್ಪನೆಯು ಬೇರೆ ಸತ್ಯಕಲ್ಪನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇನಿಸಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ, ಆ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಗೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಕೆಲಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಕೆ ನಡೆಸಿದ ನಂತರ ಅದೂ ಕೂಡ ತನಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ಹೊಸದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸತ್ಯಕಲ್ಪನೆಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಗತಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ವಿಜ್ಞಾನದ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಗುಣಮಟ್ಟ ಅಥವಾ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ವಿಜ್ಞಾನವು ಮುಂದುವರೆದಂತೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವೂ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ; ಇಂಥದೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಗತಕಾಲೀನತೆಯು ಅವಿಭಾಜ್ಯವೂ ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಆದೊಂದು ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಿದೆ.

ವಿಜ್ಞಾನದ ಇಂಥ ಅಸಂಪೂರ್ಣತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಅಂಥ ಅಪೂರ್ಣ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೇರಹೊರಟಿದ್ದು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಜೀವನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಇಂದು ಪುರಾವೆಗಳ ಹೇರಳ ರಾಶಿಯೆ ಸಿಗುತ್ತಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ನಿಸರ್ಗದ ಚೊತೆ ಎಂದೆಂದೂ ಸಮರಸದಿಂದಿರಲಾರದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯವೆ ಪ್ರಥಮ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು, ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನೀಯ ಸ್ವರೂಪದವಾದ್ದರಿಂದ ಅವು ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಬೇರೆ ಹತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿಹಾಕುತ್ತವೆ. ಆ ಮೂಲಕ, ಪುಕುವೊಕಾ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವಂತೆ, ನಿಂತಲ್ಲೆ ಗಿರಕಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಮುಂಚಲನೆಯ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಸ್ವರೂಪದ ಮಹಾಮಾದರಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅಣುವಿಕಿರಣವನ್ನು ಸೂಸುವ ತ್ಯಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನೀಯ ಪರಿಹಾರಗಳ ಮಾತನ್ನೂ ಈಗಾಗಲೇ ಕೈಬಿಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಈಗ ಆ ಮಾರಕಭಾರವನ್ನು ಮುಂಬರುವ ಪೀಳಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುವಂಥ ನಾಜೂಕು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಇಂಥ ಪೊಳ್ಳು ಭರವಸೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿ ಬೀಳುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಲ್ಲಿ ನಾವು ಆ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೂಲ

ಬೇರುಗಳಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕು. ವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ತನಗರ್ಥವಾಗುವ ಕೆಲವೆ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ 'ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿ' ಕೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ತನ್ನ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಯಂತ್ರವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಾ, ಅವುಗಳ 'ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆ' ಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಮದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ದೋಷವೆಂದರೆ, ಅದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಯಂತ್ರಗಳೂ ತನ್ನ ಕೃತಕ ಯಂತ್ರಗಳಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆಂದೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಯಂತ್ರವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ನಿಯತವಾದವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನಿಯತವಾದವು ಪ್ರಕೃತಿಸಹಜ ನಿಯಮವಾಗಿರದೆ ಮಾನವ ತನ್ನ ಯಂತ್ರವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಮಿಥ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತರ್ಕಸ್ಪಷ್ಟ ಕಾರಣಾಂಶಗಳಷ್ಟೆ ತರ್ಕಸ್ಪಷ್ಟ ಕಾರಣಾಂಶಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಗೊಳ ಪಡಿಸುವುದು, ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದು ಸ್ವಲ್ಪತ 'ಕೃತಕ ಪ್ರಕೃತಿ' ಯನ್ನೇ ಹೊರತು 'ಸಹಜ ಪ್ರಕೃತಿ' ಯನ್ನಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯ ಸೀಮಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನೇ ಪರಮಸತ್ಯಗಳೆಂದುಕೊಂಡು ಆಟಾಟೋಪ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಇಂದು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಮಾನವ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದೇ ಆದಲ್ಲಿ ಅದು ಅಂತಃಸೂತ್ರಿಯದ್ದೂ ವಿನಯಶೀಲವೂ ಆಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅದು ಆತನಿಗೆ ಇತ್ಯಾತ್ಮಕ ಫಲಗಳನ್ನು ತರಬಲ್ಲದು.

ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮೇಲೂ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮೇಲೂ ಎನ್ನುವುದು ಚರ್ಚೆಯ ಸಂಗತಿಯೇ ಅಲ್ಲ. ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಪಟೂರಿ ಸಸ್ಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಲ್ ವಾನ್ ಪ್ರಿಷ್ ಪ್ರಾಣಿ ವಾಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನಾತೀತ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಪಟೂರಿ ಸಿದ್ಧಿಸಿ ತೋರಿಸುವಂತೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಮಾನವನನ್ನು ಮೀರಿಸಿದಂಥ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದೆ; ಸಸ್ಯಗಳ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕೃತಕ ಉತ್ಪಾದನೆಗಿಂತ ಎಷ್ಟೊ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದವು, ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯವು. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವೆಂದರೆ, ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಸ್ವಿತ್ಸರ್‌ಲ್ಯಾಂಡಿನ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ನೇತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಕನಾದ ರಿಯುಸ್ ಸಂಸ್ಥೆ ನಿರಂತರ ಬದಲಾಗುವ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಬೆಳಕಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಾನೂ ಬದಲಾಗುವಂಥ ಒಂದು ಕನ್ನಡಕದ ಗಾಜನ್ನು ತಾನು ತಯಾರಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಬಹು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡಿತು. 'ಅಂಬ್ರ ಮ್ಯಾಟಿಕ್'

ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನ ಈ ಗಾಜು ಪ್ರಬಲ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಂಪು ನೀಡುವ, ಅದೆ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯಾಗುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಇಂಥ ಗಾಜಿನ ತಯಾರಿಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣವೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವೂ ಆದೂನೂ ನಿಜ. ಆದರೆ ಇದು ತಮ್ಮ ಅನನ್ಯ ಅಪೂರ್ವ ಸಾಧನೆಯೆಂದು ಬೀಗಿದ ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ತಜ್ಞರಿಗೆ ಇಂಥದೇ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿ ಹಲವು ಮಿಲಿಯ ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ವ್ಯವಧಾನವಿರಲಿಲ್ಲ, ವಿನಮ್ರತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಸ್ಯಗಳು ಯುಗಯುಗಾಂತರಗಳಿಂದ ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಸ್ಯ-ಸಸ್ಯಭಾಗಗಳು ಹಸಿರು ಅಥವಾ ಹಳದಿಯಾಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವಂಥವು ಕಂದಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಬಿಡಿ ಎಲೆಗಳಲ್ಲೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಂಶವಾದ ಹರಿತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಮೇಲ್ಭಾಗಗಳು ಒಂದು ಬಣ್ಣವನ್ನೂ, ಅಂಥ ಅಪಶ್ಯುಕತೆಯಿಲ್ಲದ ಕೆಳಭಾಗಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ಬಣ್ಣವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವುದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಈ ಅಗಾಧ ಪರಿಸರ ಸಂವೇದಿ ಗುಣದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ. ಈ ರೀತಿಯ ವಿವಿಧ ವರ್ಣವಲಯಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಸಹಜ ಸೂರ್ಯಶಾಖನಿಯಂತ್ರಕಗಳಾಗಿವೆ; ಅದರ ಅಸೀಮ ಸೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯ ಸೂಚಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಇದು ಸಸ್ಯಗಳ ಬೌದ್ಧಿಕ ಶಕ್ತಿಗೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ ಮಾತ್ರ. ಇದನ್ನು ಮೀರಿಸುವಂಥ ಬೇರೆ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂಥ ಕ್ರಮಗಳ ಫಲವನ್ನೂ ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಮಗಳ ಫಲವನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೌದ್ಧಿಕ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಅರಿವಾಗದಿರದು. ಪಟೂರಿ ಹೇಳುವಂತೆ: 'ಚೀನಾದೇಶದ ಪಾರಂಪರಿಕ ರೈತ ಕೇವಲ ಒಂದು ಘಟಕದಷ್ಟು ಮಾನವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೂಡಿ ಐವತ್ತು ಘಟಕದಷ್ಟು ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಅಷ್ಟೆ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಾದ ಆಧುನಿಕ ರೈತ ಇನ್ನೂರಾರಾವತ್ತು ಘಟಕದಷ್ಟು ಇಂಧನಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೂಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಸರಳ: ಪೂರ್ವಜಗತ್ತಿನ ಅನಾಗರಿಕನ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿಶತ ೫೦೦೦ ದಷ್ಟಾದರೆ, ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಅಮೆರಿಕನ್ ರೈತನ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರತಿಶತ ೨೦ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ.'

ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಕೈಗಾರಿಕಾಕ್ಷೇತ್ರವು ಭೂಮಿಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಗಳು ಆಕ್ಷಯವಾದುವೆಂದೂ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಶಾಖ, ಧೂಳು, ವಿಷಾನಿಲಗಳನ್ನಾದರೂ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದೂ ಭ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇಡಿ ಭೂಮಂಡಲವೆ ದಿನದಿನೆ ವಿಷಗೋಲವೊಂದಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡು

ತ್ತಿದೆ. ಸುಖಜೀವನ ಬೇಕೆಂದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ಕೆಲವರು ವಾದಿಸುವುದುಂಟು. ಆದರೆ, ಪಟೂರಿ ಪ್ರಮಾಣ ಸಹಿತವಾಗಿ ತೋರಿಸುವಂತೆ ಇದೂ ಒಂದು ಪೊಳ್ಳುವಾದ. ಮಾನವ ಇಂದು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವಂಥದೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಸ್ಯಗಳೂ ಎದುರಿಸುತ್ತಬಂದಿವೆ; ಆದೂ, ಮಿಲಿಯಗಟ್ಟಲೆ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ, ಮಾನವ ಕಲ್ಪನೆಗೂ ಮೀರಿದಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತ, ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಅವುಗಳು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಹಾರ ವಿಧಾನಗಳು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಪರಿಸರವನ್ನು ಮಾಲಿನ್ಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ, ತ್ಯಾಜ್ಯವಸ್ತುಗಳ ಪರ್ವತ ಪೇರಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸಸ್ಯಜಗತ್ತಿನ ಇಂಥ ಜೀವಧಾರಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಮಾನವ ತನಗೂ ನಿಜಸುಖವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೇರಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ.

ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ದೋಷವಿರುವುದೆ ಅದು ಪರಿಸರ ಸಂವೇದಿಯಲ್ಲದ ಯಂತ್ರ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವುದರಲ್ಲಿ. ತನ್ನ ಕಾಲದಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂಬರುವ ಕಾಲದ ಪಾರಿಸರಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೂ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವಂಥದ್ದು ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ಯಂತ್ರವಿನ್ಯಾಸವಾಗಬಲ್ಲದು. ಇಡೀ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಯೋಜಿತ ಗತಕಾಲೀನತೆಯ ತತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೂಪಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೊಸ ಯಂತ್ರವೂ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹಳೆಯದೆಂದಾಗಿ ಅಷ್ಟೆ ಜೀವಾವಧಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಎಡವಾಡಿಕೊಡುವಂತೆಯೇ ಅದನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವಿಧಾನದ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ವಾದವೆ ಗತಕಾಲೀನವಾದದ್ದು ಎಂದೆನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ವಾದ, ಸಸ್ಯಜಗತ್ತಿನ ಯಂತ್ರ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಂತರವಾದ ಮಾನವನಿರ್ಮಿತ ಯಂತ್ರವಿನ್ಯಾಸಗಳ ಮೇಲೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತದೆ. ಸಸ್ಯತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾನವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವುದೇಕೆ ಎಂಬುದು ಇಂಥದೊಂದು ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ.

ಪಟೂರಿಯ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ಸೌರಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿಯೂ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ತೀರಾ ಈಚೆಗಷ್ಟೆ ಕಲಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆಕಾಶನಾಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಸೌರಶಕ್ತಿ ಫಲಕಗಳೆ ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ

ಮಾದರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಫಲಕಗಳು ಅತಿಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಸದಾಕಾಲ ಸೂರ್ಯಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತ ಸೌರಪ್ರಕಾಶ-ಶಾಖಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನೌಕೆಗೆ ಬೇಕಾದಂಥ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅತ್ಯಂತ ದುಬಾರಿಯೂ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ್ದೂ ಆದ ಈ ಯಂತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಸ್ಯಗಳ ಅಪಾರ ಮಿತವ್ಯಯದ ಹಾಗೂ ಮಿತಗಾತ್ರದ ಯಂತ್ರವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿ. ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಗಳ ಕೋನ-ಪ್ರಮಾಣ-ತಾಪಗಳನ್ನು ಅಳಿಯುವ, ಅವುಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸಸ್ಯ ತನ್ನ ದೇಹ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಸ್ಯ ಭಾಗವು ಆ ಸಸ್ಯದ ಒಟ್ಟು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತದೆ. ಏಕಜೀವಕೋಶ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣುವಿಗಳಲ್ಲಂತೂ ಈ ಯಂತ್ರವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಒಂದು ಮಿಲಿಮೀಟರ್‌ನ ಸಾವಿರದ ಎಂದನೆ ಭಾಗದಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣುವಿಗಳ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತದೆ.

ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಜ್ಞಾನದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಸಸ್ಯಗಳು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೇರು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸುವಂಥ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿವೆ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಸಸ್ಯಪಾಲಕರೂ ಆಗಿದ್ದು ಅಕಸ್ಮಿಕವೇನಲ್ಲ. ೧೮೫೦ರಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ರಿಸ್ಟಲ್ ಪ್ಯಾಲೇಸನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಿದ ಜೋಸೆಫ್ ಪ್ಯಾಕ್ಸ್ಟನ್ ಮೂಲತಃ ಉದ್ಯಾನಪಾಲಕನಾಗಿದ್ದು, ತನ್ನ ಆ ಖ್ಯಾತ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕಿಂದು ಆತ ತಾವರೆ ಹೂವಿನ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಬಳಸಿದ. ಮಡಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠಗೊಳಿಸುವುದು, ಸ್ತಂಭಗಳ ಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಲ ತಂದುಕೊಡುವುದು, ರಿಯನ್‌ಫೋರ್ಸ್‌ಡ್ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್‌ನ ಉಪಯೋಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಆಧುನಿಕ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಸಸ್ಯದೇಹಸಂರಚನೆಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ವಾದಂಥವು.

ಪಟೂರಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಕೃತಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು 'ವಿಕಸನ' ದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ, ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ 'ವಿನ್ಯಾಸ' ದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ. ವಿಕಸನದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂರಚನೆಯೊಂದು ಭೂತ-ವರ್ತಮಾನ-ಭವಿಷ್ಯ ಕಾಲಗಳೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಬದ್ಧವಾಗಿಕೊಂಡು ಸಹಜವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ; ತನ್ನ ಸುತ್ತಲ ಪರಿಸರಕ್ಕೂ ಅನ್ಯ ಜೀವರೂಪಗಳಿಗೂ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ವಿಕಸಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ತತ್ಕಾಲೀನ ಲಾಭವೊಂದನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ತನ್ನ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸುವುದೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯ ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ; ಆ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ

ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದೂ ಅದೆ ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಂಸ್ಕರ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ತಯಾರಾದ ಇಂಥ ಎಲ್ಲ ವಿನ್ಯಾಸಗಳೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಂದೆ ಪಟೂರಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: 'ವಿನ್ಯಾಸಕ್ರಮವು ದಾರಿ ತಪ್ಪಬಹುದು, ಆದರೆ ವಿಕಸನಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅಂಥ ಅಪಾಯ ಎಂದೂ ತಟ್ಟದು'. ಮುಂದುವರೆದು 'ಮಾನವ ಜೀವಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಭೂತ ತತ್ವ ವಿಕಸನತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಯಂತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ವಿನ್ಯಾಸತತ್ವವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮಾನವನದಕ್ಕಿಂತ ಯಂತ್ರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಅತಿತ್ವರಿತವೂ ಅಪ್ರಾಕೃತಿಕವೂ ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಯಂತ್ರಗಳು ಮಾನವನಿಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವ ಸಂಭವವೆ ಹೆಚ್ಚು. ಮತ್ತೆ, ಇಂಥ ಯಂತ್ರಗಳ ವಿನ್ಯಾಸಕಾರ ಮಾನವನೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ, ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದೆ ಹೇಳಬೇಕು.'

ಆಧುನಿಕ ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕರಾಳಮುಖಕ್ಕಿಂತ ಅದರ ಪೊಳ್ಳು ಕರುಣೆಯ ಮುಖವೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಾಲೂ ಬಹುದೊಡ್ಡದುಂಟು. 'ಪ್ರಜಾ ವರದಿ' ಯೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಇಂದಿನ ಕಲಕತ್ತಾ ಮಹಾನಗರದ ಶೇಕಡಾ ೬೦ರಷ್ಟು ನಿವಾಸಿಗಳು ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯದ ಮುಖಾಂತರ ಉಂಟಾಗುವ ಶ್ವಾಸಕೋಶ ರೋಗಗಳಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೂಗ್ಲಿ ನದಿಯ ೧೫೮ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಉದ್ದದ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಮಾಲಿನ್ಯ ರಹಿತ ನದಿಭಾಗವು ವಾರ್ಷಿಕ ಸರಾಸರಿಯ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ೭೧೯ ಟನ್ ಮೀನನ್ನು ನೀಡಿದರೆ, ಮಲಿನಗೊಂಡ ನದಿಭಾಗವು ೧೨೪ ಟನ್ ಮೀನನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇಂಥಲ್ಲಿ ಬರಿಗಣ್ಣಿಗೆಯೆ ಎದ್ದುಕಾಣುವಂಥ ನಷ್ಟಗಳು ಆಧುನಿಕ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೋಚರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಲಿನಜಲದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ರೋಗರುಜಿನಗಳು, ಅವುಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಂದು ಮನುಷ್ಯರು ಮಾಡುವ ಖರ್ಚು, ಚಾನುವಾರುಗಳ ಸಾವು, ಕೃಷಿ ಇಳುವರಿಯಲ್ಲಾಗುವ ತೀವ್ರ ಇಳಿತ, ಒಟ್ಟು ಜೀವನಮಟ್ಟದ ಕುಸಿತ - ಇವು ಯಾವುವನ್ನೂ ಕೂಡ ಆಧುನಿಕ ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ತನ್ನ ಆದಾಯ-ವೆಚ್ಚಗಳ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತತ್ಕ್ಷಣದ ಲಾಭ-ನಷ್ಟಗಳನ್ನಷ್ಟೆ ತನ್ನ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಆಧುನಿಕ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಮೂರ್ತ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನೆ ವೈಭವೀಕರಿಸುತ್ತ ಜೀವಂತ ಮಾನವ-ಪ್ರಾಣಿ-ಸಸ್ಯಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತದೆ.

ಉಪ ಸಂಹಾರ

ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ನಮ್ಮ ಯುಗದ ಎರಡು ಪ್ರಬಲ ದಮನಕಾರಿ ಶಕ್ತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇಂದಿನ ಒಟ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅವೆರಡನ್ನೂ (ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಬಡತನ, ಹಸಿವು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ) ವಿಮೋಚನೆ ನೀಡುವ ಶಕ್ತಿಗಳೆಂದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ (ತಜ್ಞರು, ತಜ್ಞಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ) ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ವಿಮೋಚಕರೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಭಾರತದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಗಣ್ಯವರ್ಗಗಳ ಬಹುಪಾಲು ಜನರು ವಿಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆಯ ಪ್ರಸಕ್ತ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ದೋಷವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜನವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡು, ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜನರ ಮನಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು, ಅದನ್ನು ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಕಪಿಮುಖ್ಯಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಜನಪರಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ನೀಡುವ ಜ್ಞಾನ ಒಂದು ವರವೆಂದೂ, ಆ ಕಾರಣ ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಸರಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವೆಂದೂ ಇವರ ಮೂಲಭೂತ ನಂಬುಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ರೀತಿಯ ಕಡುಶ್ರದ್ಧೆಯ ಇಂಥ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹಲವೊಮ್ಮೆ ಕೊಳೆಗೇರಿ ಗಳಿಗೆ ದೂರದರ್ಶಕಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ದು ನಿತ್ಯ ಅಸಹ್ಯರಾಶಿಯ ನಡುವೆಯೇ ಜೀವಿಸುವವರಿಗೆ ಅಪರೂಪಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಯಾದರೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುವಂಥ ಧೀರೋದಾತ್ತ ಧಾಟಿಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥಲ್ಲೆಲ್ಲ, ವಿಜ್ಞಾನವೆನ್ನುವುದು ಈ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ ಜೀವಿಗಳ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಹೊರಗಿನದು, ಅದನ್ನು ತಂದು ಇವರೊಡನೆ ಕಸಿ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು, ಈ ಅಭಾಗ್ಯರ ಭಾಗ್ಯದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಧೋರಣೆಯೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನುಸುಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಯತ್ನಗಳು ಅಲ್ಪ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಾಧಾರಣ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡಬಹುದೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೆ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಗಳ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಘೋರವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಇದನ್ನು ಹೇಳುವವರಲ್ಲಿ ನಾನೇನೂ ಮೊದಲಿಗನಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ-ವಸಾಹತುಶಾಹಿ-ಪ್ರಗತಿ-ರಾಜಕಾರಣಗಳ ದುಷ್ಟ ಪಂಚಷ್ಠಯದ ವಿರುದ್ಧ ಲೂವಿಸ್ ಮಮ್‌ಫರ್ಡ್ ಇನ್ನೂ ತೀಕ್ಷ್ಣವೂ ವಿದ್ವತ್‌ಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ವಾದಗಳನ್ನು

ರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿ, ಆತನಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದರ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನೆಯೊಂದನ್ನು, ಅತಿರೇಕವಾದಿ ಎಂದೂ ಕಾಣಬಹುದಾದಂಥ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನೆಯೊಂದನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನಷ್ಟೆ. ಮತ್ತೆ, 'ಅತಿರೇಕವಾದಿ' ಯೆಂದು ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನನಗೇನೂ ಬೇಸರವಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಹಲವೊಮ್ಮೆ 'ಅತಿರೇಕಿ' ಯಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಇಂಥ ಜೀವವಿರೋಧಿ ವೈವಿಧ್ಯವಿನಾಶಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಮೂರನೆ ಜಗತ್ತಿನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ 'ವಿದ್ರೋಹ' ದ ಕೃತ್ಯಗಳು ಬಹುಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾರಿ ಯಾವ ಮುಕ್ತಚರ್ಚೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೇರುವುದರಿಂದ ಅಂಥ ಕ್ರಮಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತೀವ್ರ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯಜೀವನದ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿನ ಕ್ರಮವನ್ನೆ ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸುವ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿರುದ್ಧ ಈ ಜನರು ವಿಧ್ವಂಸಕ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಂಡ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಈಗ ಈ ಎರಡೂ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆಯೇ ಆದ ವಲಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಡುವುದೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ವಿದ್ರೋಹದ ಕ್ರಮದೊಂದಿಗೆಯೇ, ಪಾಲ್‌ಫೆಯರಾಬೆಂಡ್‌ನಂತಹ ವಿಜ್ಞಾನ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೇರವಾಗಿಯೇ ಎದುರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ನಡೆದಿವೆ. ಆದರೆ, ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಲಹೀನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವಂಥ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಭಾರತದಂತಹ ಶಕ್ತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾರತ, ತನ್ನ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ - ಒಂದು ಅವರ ವೃತ್ತಿಯಾದ ವಿಜ್ಞಾನದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಇನ್ನೊಂದು ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ - ಇಬ್ಭಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಮ್ಮಿಲನಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಳಿದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಅದು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು, ಜನರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ವಸಾಹತಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲೆಳಸುವ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಗೇಲಿಮಾಡಿವೆ, ವಿರೋಧಿಸಿವೆ ಹಾಗೂ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿವೆ.

ಇಂಥ ಮಾರ್ಗ ಕೆಲವರಿಗೆ ಭಯಾನಕವಾದುದೆಂದೂ, ತರ್ಕಹೀನತೆಗೆ ಶರಣಾಗತಿಯೆಂದೂ ತೋರಬಹುದು. ಈ ವಿಧಾನ ಎಂದಾದರೂ ಗೆಲುವು

ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲುದೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಏಳಬಹುದು.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಯ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಈ ವಿಧಾನ ಕೆಲವು ರೀತಿಯ ಜಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಂತೂ ನಿಶ್ಚಿತ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ನಂತರವೂ, ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು - ತನ್ನ ಬೇರನ್ನು ತಾನೆ ಕೊಯ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಯ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲೂಬಹುದು.

(ಮೂಲ: ಕ್ಲಾಡ್ ಆಲ್ವಾರಿಸ್, 'ಸೈನ್ಸ್, ಕಲೋನಿಯಲಿಸಮ್ ಆಂಡ್ ವಯಲೆನ್ಸ್'; ಮೂಲಗ್ರಂಥ: ಅಶೀಶ್ ನಂದಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ 'ಸೈನ್ಸ್, ಹೆಚ್‌ಮನಿ ಆಂಡ್ ವಯಲೆನ್ಸ್', ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ನವದೆಹಲಿ)

ಸಂಗ್ರಹಾನುವಾದ: ಜಶವಂತ ಚಾಧವ

ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನದ

ಹೊಸ ಪ್ರಕಟಣೆ:

ಮಾವಿನಮರದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು

ನಾಟಕ-ರಂಗಭೂಮಿ ಕುರಿತ ಬರಹಗಳು

ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ಎ.

ಡೆಮ್ಮಿ ಅಷ್ಟದಳ; ಪುಟಗಳು ೧೯೬; ರೂ.೨೫

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ: ಮಾವಿನ ಮರದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು ; ಭಾಗ ಒಂದು: ರಂಗಭೂಮಿ - ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಕನಸುಗಳು: ಶತಮಾನದಂಚಿನ ಒಂದು ಕಥನ; ಭಾರತದ ರಂಗಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು: ಪುನರವಲೋಕನದ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನ; ಇತಿಹಾಸದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ: ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಪುಸ್ತಕ; ಗಿಳಿಪಾಠದ ನೆನಪು ಅಥಾರ್ಟ್ ಬಿ.ವಿ.ಕಾರಂತರಿಗೊಂದು ಅಭಿವಂದನೆ; ಭಾಗ ಎರಡು: ನಾಟಕ - ಸಂಗ್ರಾ ಬಾಳ್ಯಾ : ಹಿತ್ತಿಲಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಒಳಬಂದ ಆಧುನಿಕತೆ ?; ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಐತಿಹ್ಯ: ಸಂಸರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪ್ರತಿಸೃಷ್ಟಿ; ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರ ಅಹಲ್ಯೆ: ಸತತ ಬಿನದದ ಜೀವನಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸವಾಲು; ಬದುಕು ಹಣ್ಣಾಗಿ ಮೂಡಿದ ನಾಟಕ: ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಹೊಸ ಸಂಸಾರ; ರೋಗ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಗುಣಮುಖ: ಲಂಕೇಶರ ನಾಟಕಗಳ ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ನಕ್ಷೆ

ಅಪೂರ್ವ ಅಭಿನೇತ್ರಿ: ತೃಪ್ತಿ ಮಿತ್ರ

(೧೯೨೬-೧೯೮೯)

ಚ್ಯೋತ್ಸಾ ಕಾಮತ್

ನನ್ನ ಕಲಕತ್ತಾವಾಸದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯನ್ನೆಲ್ಲ, ಬಂಗಾಲಿ ಜನಜೀವನ, ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಗೀತ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಂಗಾಲಿ ಓದಲು, ಹಿಂದಿ ಬರೆಸಿ ಬಂಗಾಲಿ, ಮಾತನಾಡಲು ಕಲಿತೆ. ನೃತ್ಯ-ನಾಟಕ-ಚಾತ್ರಾಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಬಂಗಾಲಿ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ 'ಬಹುರೂಪಿ' ನಾಟಕತಂಡದ ಸಕ್ರಿಯ ಸದಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದ ಆರತಿ ಮೈತ್ರ, ಒಂದು ದಿನ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬರನ್ನು ನನ್ನ ಆಫೀಸುರೂಮಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. "ದಿದಿ, ಇವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲೀರಾ? ನೀವು ಹಲವು ಬಾರಿ ಇವರ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದೀರಿ!" ಎಂದಳು.

ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಿದೆ. ತೃಪ್ತಿ ಮಿತ್ರ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದರು! ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗದ ಮಂದಹಾಸ. ಮಾತು ಹೊಳೆಯದೇ. ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೈ ತೋರಿದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಸದಂತೆ ತೇಲಿಹೋಗಿ ಹಗುರಾಗಿ ಕುಳಿತರು.

ಒಂದೇ ವಾರದ ಹಿಂದೆ ಬಾದಲ್ ಸರ್ಕಾರ್ ಅವರ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಟಕ 'ಬಾಕಿ ಇತಿಹಾಸ' ದ 'ಬಹುರೂಪಿ'ಯ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ಹವ್ಯಾಸಿ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ್ಷದಿಂದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನಾಟಕ. ಅದರಲ್ಲೂ ವಾಸಂತಿಯ ಪಾತ್ರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಸಾದಾಗ್ಯಹೀನಿಯ ಸಾಂಸಾರಿಕ ತೊಂದರೆಗಳು ಸುಶಿಕ್ಷಿತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತಿಕೆ, ಪತಿಯ ಸಮಾಜದ, ಇಬ್ಬಂದಿತನದೊಂದಿಗೆ 'ಪಾಪ ಪ್ರಜ್ಞೆ'ಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು ಹವಣಿಸುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಪೂರ್ವವಾಗಿ ಆ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದಾಕೆ ಅಭಿನಯಿಸಿದಳು. ಮೇಕಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆದರೆ ಈಗ, ಅದೇ ತೃಪ್ತಿಮಿತ್ರ, ಐವತ್ತೆರಡು ವಸಂತಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ಮಹಿಳೆ, ಇಲ್ಲಿದ್ದರು. ಊರ ತರುಣಿಯನ್ನು ನಾಚಿಸುವಂತಹ ಕಳೆ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ತಳುವಾದ ಎತ್ತರ ಮೈಕಟ್ಟು. ಮಿರಿಮಿರಿ ಮಿಂಚುವ ತಲೆಗೂದಲು. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ವಯಸ್ಸನ್ನು

೪೦

ತೋರುವ ಒಂದಾದರೂ ಸುಕ್ಕಾಗಲಿ, ಗೆರೆಯಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ! ಮೇಕಪ್ ಅಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಕಂದುಬಣ್ಣ. ರೂಪಸಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಕನ್ನಡಕದ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮಿನುಗುವ, ಭಾವಪೂರ್ಣ ಕಣ್ಣುಗಳು. ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾವಿರಾರು, ಅಲ್ಲ ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷ ಜನರನ್ನು ತನ್ನ ಅಭಿನಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಕಲಾವಿದೆಯೋ? ಅಲ್ಲ! ಅವರ ಮಗಳು ಇರಬೇಕು! ಅಂದೆ.

ತೃಪ್ತಿ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕರು. ಅವರ ಮಗಳು ಶಾ ವೋಲಿ ಮಿತ್ರ ಅದಾಗಲೇ ಉತ್ತಮನಟಿಯೆಂದು ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ನಾನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಅವರ ತಾರುಣ್ಯ ಹೊಗಳಿದ್ದನ್ನು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

'ಬಾಕಿ ಇತಿಹಾಸ ಹೇಗೆನಿಸಿತು?'

"ಭೀಷಣ ಶುಂದರ್!" (ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು!) ನಾನೆಂದೆ. "ಬಾದಲ್‌ರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಮನಸ್ಸಿನ ತುಮುಲಗಳಿಗೆ ಕೊಡ ಮಾಡಿರುವಿರಿ!" ಮತ್ತೆ ಎಳೆತನದ ಕುಲುಕುಲು ನಗು.

"ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳು, ಬಹುಮುಖಗಳು ಎಂದಿರಾ? ನೀವು 'ಅಪರಾಜಿತಾ' ನೋಡಬೇಕು! ಇನ್ನೆರಡು ವಾರ ಬಿಟ್ಟು ಆಕಾಡಮಿ ಆಫ್ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ಸ್‌ನ ರಂಗಮಂದಿರದಲ್ಲಿದೆ. ಮುದ್ದಾಂ ಬನ್ನಿ" ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು.

'ಅಪರಾಜಿತಾ'ದಲ್ಲಿ ತಾನೊಬ್ಬ ಅಭಿನೇತ್ರಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಕನಸುಕಂಡ ಅಪೂ ಅಥವಾ ಅಪರಾಜಿತಾ ಎಂಬ ತರುಣಿ, ನಾಟಕ/ಚಲಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವೆನೆಂದು ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಪ್ಪಬಂಧುವಿನ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿ ರುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಕಾಯುವಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಾಟಕಗಳ ಡಾಯಲೋಗ್ ಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಟಾಗೋರರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಜೀವನದ ಹಲವಾರು ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಅಣ್ಣ, ಅತ್ತಿಗೆ, ಸ್ನೇಹಿತರು, ನೆರೆಹೊರೆಯವರೊಡನೆ ತನಗಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ರೇಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ ದೃಶ್ಯ (ವಿವಿಧ ಮಾರಾಟಗಾರರು), ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಸ್ಟಂಟ್‌ಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರಿ, ಮುತ್ಸದ್ದಿ-ರಾಜಕಾರಣಿ, ಸರಕಾರಿ ನೌಕರ, ಅಜ್ಜಿ, ಡಾಕ್ಟರು, ನೆರೆಯ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗಿ, ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆದು-ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಭೆಯಿದ್ದೂ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ, ಮನೆಯ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ, ಯಾವುದೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆಯದೇ, ಅವಳ ಸಂಗೀತ ಪ್ರೇಮ, ಅಭಿನಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಈ ಸಂಜೀವ್‌ದಾ ಎಂಬ ಅಪ್ಪನ ಭರವಸೆ,

ಒಂದೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಕೊನೆಗೂ ದಿನವಿಡೀ ಯಾರ ಟೆಲಿಫೋನ್‌ಗಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲೋ ಆ ಕರೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಂಡಿಶನ್‌ಗೆ ಆಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿದ್ದರೆ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪಾತ್ರ ದೊರೆಯುವದು ಖಂಡಿತ! ಅದು ಚಿತ್ರವೂ ಆಗುವುದರಲ್ಲಿದೆ! ಹಿಗ್ಗಿಹೋದ ಅಪೂ, ಕರಾರು ಯಾವುದು? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಪ್ಪಿಟ್ಟ ಮುಖ, ಸಿಟ್ಟು, ಹತಾಶಾ ಭಾವಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಆವರಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಕುಟ್ಟಿದ ಪೋನಿನಿಂದಾಗಿ ಕರಾರಿನ ಕರಾಳ ಪರೋಕ್ಷ ಪರಿಚಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಕೇವಲ ವರದಿಯಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವ, ಅಷ್ಟೊಂದು ಪಾತ್ರಗಳ ಧ್ವನಿ-ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಕರಿಸುವ ಓರ್ವಳೇ ನಟಿ ರಂಗದ ಮೇಲೆ! ಧ್ವನಿ ಸಂಯೋಜನೆ-ಸಂಗೀತಗಳು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದ್ದವು. ಕೇವಲ ಧ್ವನಿಯ ಏರಿಳಿತ ಹಾಗೂ ಅಭಿನಯ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯವರು ಎರಡೂವರೆ ಗಂಟೆಕಾಲ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದರು.

ನಾಟಕ ನೋಡಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪತ್ರಬರೆದೆ. ಅದನ್ನೋದಿ ತೃಪ್ತಿದಿ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, “ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಪತ್ರದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ನನ್ನ ಇತರ ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ನೀವು ನೋಡಿ, ಇಂಥ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ನಿಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತವೆ!” ಎಂದು ಫೋನಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಬಳಸಿ, ಅವರನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಜೀವನ-ಸಾಧನೆಗಳ ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಉತ್ಕಟ ಬಯಕೆಯಿದೆ ಎಂದು. ಕೂಡಲೇ, ತಾವು ಬಿಡುವಾಗಿರುವ ಸಮಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮನೆ ತಲುಪಲು ಮಾರ್ಗನಿರ್ದೇಶನ ಕೊಟ್ಟರು.

ಪಾರ್ಕ್‌ಸರ್ಕಸ್ ದ ನಸಿರುದ್ದೀನ್ ಸ್ಟ್ರೀಟ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಪುಟ್ಟ ಫ್ಲಾಟಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ನನಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ೧೪ x ೧೨ ಉದ್ದಗಲದ ಹೊರಕೋಣೆ, ಒಂದು ಬೆಡ್‌ರೂಮ್ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕ ಅಡಿಗಮನೆಯಿರುವ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ನಂದಲಾಲ್ ಬೋಸರ ಟಾಗೋರರ ಚಿತ್ರದ ಪ್ರತಿಕ್ರಮ, ಮತ್ತು ಬಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರಕಾರ ಝುನ್-ಉಲ್-ಅಬೀದೀನರ ಒಂದು ತೈಲಚಿತ್ರ, ಹಾಗೂ ಮಿತ್ರ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆತ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಶಸ್ತಿಪತ್ರಗಳು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನಾವ ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಸ್ತುವೂ ಹೊರಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

“ನಿಮ್ಮ ಈ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ರೂಮು, ಅದೆಷ್ಟು ನಾಟಕ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ, ಯಶೋಗಾಢೆಗಳಿಗೆ ಮೂಕಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆಯೋ?” ನಾನೆಂದೆ.

“ನಿಜ! ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಮೊದಲಿನ ನಾಟಕಗಳು ರೂಪತಾಳಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಯೇ. ‘ಬಹುರೂಪಿ’ ತನ್ನದಾದ ಆಫೀಸು ಪಡೆಯುವ ತನಕ ಇದೇ ಆಫೀಸು, ರಿಹರ್ಸಲ್ ರೂಂ, ರಿಸಪ್ಸನ್ ಹಾಲು, ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ, ಮೂಕರೋದನಗಳಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ!” ನಗುತ್ತಲೇ ತೃಪ್ತಿದಿ ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಕೆಲಸದಾಕೆಗೆ ಹೇಳಿ, ಬಂಗಾಲಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಸೇವಿಗೆ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಬಂಗಾಲಿಮಿಠಾಯಿಗಳು ಇದ್ದವು. ಚಹಾಪಾನವಾದ ಮೇಲೆ ಅವರ ತೆಳುಮೈಕಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಅಚ್ಚಕಪ್ಪಾದ ಕೂದಲು ಕುರಿತು ಕೇಳಿದೆ.

“ಹುಟ್ಟಾ ನಾನು ಇರುವುದೇ ಹೀಗೆ! ಕೇವಲ ನಾಟಕವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ ನಾವು ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೇ ಮಲಗಿದ ರಾತ್ರಿಗಳು ಅದೆಷ್ಟೋ. ಆ ಬಳಿಕ ಅನುಕೂಲದಿನಗಳು ಬಂದಾಗ ಶಂಭು (ಪತಿ ಶಂಭುಮಿತ್ರ) ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಆಹಾರ ಕುಗ್ಗಿಸಿ, ಸಕ್ಕರೆ-ಹಾಲು ಇಲ್ಲದೇ ಚಹಾ ಸೇವಿಸಿ ತನ್ನ ಮೈಕಟ್ಟು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ನನಗೆ ಆ ಪ್ರಮೇಯ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ! ಅನ್ನ-ಮೀನು ನನ್ನ ಆಹಾರ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರಾತ್ರಿ ಅನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಗೋಧಿರೊಟ್ಟಿ ತಿನ್ನುವಂತೆ, ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವಂತೆ ಡಾಕ್ಟರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಎರಡೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ!

“ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿ, ತಾಯಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಎಪ್ಪತ್ತು ದಾಟಿದರೂ ಅವರ ತಲೆಕೂದಲು ಕಪ್ಪಾಗಿತ್ತು! ನನಗೂ ಸುದೈವದಿಂದ ಅದು ವರವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ತಲೆತುಂಬ ದಪ್ಪವೂ ಉದ್ದವೂ ಇತ್ತು. ಯುರೋಪು ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಕೂದಲು ಉದುರಿತು. ಆಮೇಲೆ ನಾಟಕದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ‘ವಿಗ್’ ಧರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ!” ಎಂದರು. ಅವರ ಅಭಿನಯ ಜೀವನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಪಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದೆ.

* * *

ಇಂದು ಬಂಗ್ಲಾದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿಹೋದ ಠಾಕೂರ್‌ಗಾಂವ್ (ಠಾಕ್ಯಾ ಜಿಲ್ಲೆ)ದ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯವರ ಜನನ ೧೯೨೬ ರಲ್ಲಾಯಿತು. ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಮುಗಿಸಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಗುವ ಕನಸು ಹೊತ್ತು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದ ತರುಣಿಯ ಬದುಕಿನ ಆದರ್ಶ ಬದಲಾಗಲಿಕ್ಕೆ ೧೯೪೨ರ ಭೀಕರ ಬರಗಾಲ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಲದ ಪೂರ್ವಭಾಗ, ಜಪಾನೀ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಬಹುದೆಂಬ ಭೀತಿಯಿಂದಲೇ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸರ್ಕಾರ, ಯಾವ ಪೂರ್ವಯೋಜನೆ ಯಿಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕವಾಗಿದ್ದ ನೌಕಾಯಾನಕ್ಕೆ ತಡೆಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಯಾತಾಯಾತ ನಿಂತೆಹೋಗಿ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಜನ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಸತ್ತರು. ಅಷ್ಟೇ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಗುಳೇಬಂದ ಜನ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆಹಾರ-ಆಶ್ರಯಗಳಿಲ್ಲದೇ ಸಾಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ತೃಪ್ತಿ, ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸಂಕಟ-

ನಿವಾರಣಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಸೇವಿಕೆಯಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಳು. ಹಸಿವು, ನೋವು ನರಳಾಟ, ಸಾವುಗಳ ಕ್ರೂರ ರೂಪ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡಳು. ಗಂಜಿಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಲಂಟಿಯರ್ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಎಷ್ಟೋದಿನ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು, ಏಳಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಿಗೆ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಗಂಜಿಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಳು ಗಂಜಿನೋಡಿ ಋಷಿಯಿಂದ ನಕ್ಕು, ಒಂದು ಗುಟುಕು ನುಂಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕುಸಿದುಬಿದ್ದಿದ್ದಳು, ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದಳು.

ಕಲಕತ್ತೆಯ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಠಾಯಿ ಅಂಗಡಿಗಳು ಇದ್ದವು. ಧಾನ್ಯ ತುಂಬಿದ ಅಂಗಡಿಗಳಿದ್ದವು. ಬರುತ್ತಿದ್ದವರು ಸಹಸ್ರಸಹಸ್ರಜನ. ಅವರಾರೂ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿ ತಿಂಡಿಯಂಗಡಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಆಹಾರಧಾನ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಲವರು ಇಂಥ ಅಂಗಡಿಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೂರ್ವ ಬಂಗಾಲದ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನೇ ಕಂಡ ಈ ತರುಣಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ರೋಹದ ಕಲ್ಪನೆ ಜಾಗೃತವಾಯಿತು. ಈ ಬರಗಾಲ, ಪೂರ್ವಿಯಾಗಿ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ದುರಂತ ವಾಗಿತ್ತು. ಎರಡು ಸಾವ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಮಹಾತ್ಮಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಯುದ್ಧವಾದರೆ ನಿರಪರಾಧಿ ಕೃಷಿಕರು, ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು, ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳು, ಸಹಸ್ರ-ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಯಬೇಕೇಕೆ? ನೆರೆಹಾವಳಿ, ಭೂಕಂಪ, ಚಂಡಮಾರುತಗಳಂಥ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪ್ರಕೋಪಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಜನ ಅಭ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ! ಆದರೆ ಇಂಥ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಕೃತ್ರಿಮ ಆರ್ಥಿಕ ದುರ್ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ತ್ರಾಣ ಬಡಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು?

ಅಂದಿನಿಂದ ಮಾನವನಿಂದ ಮಾನವನ ಶೋಷಣೆಯ ಹಲವಾರು ಮುಖಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯವರು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಬೆಳೆದರು. ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದರು. ಅವರ ಅಪ್ರರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬಂಗಾಲಿ ನಾಟಕಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದ ಬಿಜನ್ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ (ಜ್ಞಾನಪೀಠ ವಿಜೇತ ಮಹಾಶ್ವೇತಾ ದೇವಿಯವರ ಪತಿ) ರು ಬರೆದ 'ಆಗುನ್' (ಬೆಂಕಿ) ಹೊಸ ತಂತ್ರದ ನಾಟಕ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿತ್ತು. ನಾಯಕಿಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹುಡುಗಿ ಕೊನೆಕಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರು ನಿರುಪಾಯರಾಗಿ, ತೃಪ್ತಿಯ ಪಾಲಕರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಿ, ಪ್ರಥಮತಃ ನಾಯಕಿಯ ಪಾತ್ರ ನೀಡಿ ರಂಗಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ನಾಟಕ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅವರು ಬಂಗಾಲ ಬರಗಾಲದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ 'ನವಾನು' ಎಂಬ ನಾಟಕ ಬರೆದು,

ಅದಾಗಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಟರೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದ ತರುಣ ಶಂಭುಮಿತ್ರರ ನೆರವಿನಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕಿ, ಚಲಚಿತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕ ಕೆ.ಎ. ಅಬ್ದುಸ್ ಅವರು, ಮುಂಬೈಗೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ತಮ್ಮ 'ಧರ್ತಿಕೇ ಲಾಲ್' ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಚಲಚಿತ್ರ-ಪ್ರಪಂಚದ ಕೃತ್ರಿಮಜೀವನ ಒಗ್ಗದೇ ತೃಪ್ತಿ, ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಮರಳಿದರು. ಶಂಭುಮಿತ್ರರ ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರಣಯ-ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ನವಾಯಿತು.

ಉತ್ಸಾಹಿ ಮಿತ್ರದಂಪತಿಗಳು, ಆಗ ಭಾರತದ ಮಹತ್ವದ ನಗರಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೀಪಲ್ಸ್ ಥಿಯೇಟ್ರಿಕಲ್ ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ ಅಥವಾ 'ಇಪ್ಪಾ'ದ ಸಕ್ರಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ರಂಗ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಹಲವಾರು ಪ್ರತಿಭಾವಂತರನ್ನು ಆಗ 'ಇಪ್ಪಾ' ಅಕರ್ಷಿಸಿತ್ತು. 'ರಂಗಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಜನಜಾಗೃತಿ' ಎಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆದರ್ಶ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಸೆದಿತ್ತು. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಗೋಣವಾಗಿ ನಿಷ್ಪ್ರಹರಾಗಿ ದುಡಿದು, ಜನರಿಗಾಗಿ ದುಡಿದೇವು - ಎಂಬ ಆದರ್ಶವಿತ್ತು.

ಈ ರಂಗ ಚಳುವಳಿಯಿಂದಾಗಿ ವಂಗರಂಗಕ್ಕೆ ಹೊಸ ತಿರುವು ಒದಗಿತು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳು, ಧಳಕಿನ ವೇಷಭೂಷಣ ಗಳು, ಬೆಳಕಿನ ಥಾಟು, ಬೆಡಗಿನ ಸೀನರಿಗಳು ಉತ್ತಮ ನಾಟಕದ ಜೀವನವೆಂದು ಜನ ನಂಬಿದ್ದರು. 'ಇಪ್ಪಾ'ದ ನಾಟಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಡ ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಹೆಂಗಸರು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹರಕು ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ, ಮೈಗೆ ಮಣ್ಣು ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕಲ್ಲಿದ್ದಲ ಮಸಿಯನ್ನು ಮೇಕಪ್‌ಗೆ ಬಳಸಿ, ಗ್ರಾಮ್ಯಭಾಷೆ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಹೊಸ ಆಹ್ವಾನವಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣಪಡೆದ 'ಭದ್ರ ಮಾಲಾ' (ಕುಲೀನ ಮಹಿಳೆ) ರಿಗಂತೂ ರೋಮಾಂಚಕಾರಿ ಆಹ್ವಾನವಾಗಿತ್ತು! ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿ, ಭೀಕರ ಬರಗಾಲಗಳು ಹಿನ್ನೆಲೆ ಒದಗಿಸಿದರೆ ಅಕ್ರಮಸಾಗಾಟಗಾರರು, ಕಾಳಸಂತೆಖೋರರು, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಇರುವ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಟೀಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜನರಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಮಾಧ್ಯಮ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ನಟ-ನಟಿಯರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹೊಸ ಅನುಭವ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಿಭಕ್ತ ಬಂಗಾಲ, ಅಸ್ಸಾಮ, ಯು. ಪಿ. ಯ ಕೆಲ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಏಳು ಸಾವರದ ವರೆಗೂ ಜನ ನೆರೆದದ್ದು ಇತ್ತು! ನವಜಾಗೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಅನುಭವ ಮಿತ್ರ ದಂಪತಿಗಳದ್ದಾಯ್ತು.

ಕ್ರಮೇಣ 'ಇಪ್ಪಾ'ದ ಮೇಲೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಾರ್ಟಿಯ ಒತ್ತಡ ಬೀಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಣಾಲಿಗೆ ಕಲಾವಿದರು ಬಲಿಬಿದ್ದರೆ ಮೌಲಿಕತೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ, ತತ್ವ ಮುಂದಾಗುತ್ತದೆ, ಕಲೆ ಹಿಂದೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮನಗಂಡ ಮಿತ್ರ ದಂಪತಿ, ಇಪ್ಪಾದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ತಮ್ಮದೇ ಹವ್ಯಾಸಿ ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಥೆ, 'ಬಹುರೂಪಿ' ಯನ್ನು ೧೯೪೮ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಈಗ ತೃಪ್ತಿಯವರ ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳು ಒದಗಿದವು. ಆ ತನಕ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರರ ಕೆಲವು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಂಗಕ್ಕೆ ತರುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ನಾಟಕಗಳೆಲ್ಲ ಕಾವ್ಯಮಯ. ಅವುಗಳೊಳಗಿನ ಧ್ವನಿ ಹಾಗೂ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಓದಿಯೋ ಪಠಿಸಿಯೋ ಅನುಭವಿಸುವಂಥವು. ರಂಗ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೊರತಾದವು! ಎಂದೇ ಸಾಮಾನ್ಯಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಹುರೂಪಿ ತಂಡದವರ ರಕ್ತಕರಬಿ, ಮುಕ್ತಧಾರಾ, ರಾಜಾ, ನಾಲ್ಕು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು, ರಂಗಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೆ ಎಸಗಿದವು! ರವೀಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಶಂಭುಮಿತ್ರರಿಗಿದ್ದ ಹಿಡಿತ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಹಾಗೂ ಉಗ್ರ ರಂಗನಿಷ್ಠೆಗಳು ಬಹುರೂಪಿಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಕಟಕಟೆದು ತಯಾರಿಸಿದ್ದವು.

ಚೊತೆಗೆ ಗ್ರೀಕ್ ನಾಟಕ 'ಈಡಿಪಸ್' ಇಬ್ಬೆನ್ನಾನ 'ಪುತುಲ್‌ಖೇಲಾ' (ಗೊಂಬೆಮನೆ), ವಿಜಯ ತೆಂಡುಲ್ಕರ್ ಅವರ 'ಚೊಪ್! ಅದಾಲತ್ ಚೋಲಚೇ' (ಸದ್ದು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ!) ಬಾದಲ್‌ಸರಕಾರರ 'ಬಾಕಿ ಇತಿಹಾಸ್', 'ಪಗ್ಲಾ ಘೊಡಾ' (ಹುಚ್ಚು ಕುದುರೆ) ಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ತೃಪ್ತಿದಿ, ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವಂತಾಯ್ತು. ಎಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳಾಗಿ, ಭಾರತದ ಅನೇಕ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳಿಸಿದವು.

ಆದರೆ ಕೇವಲ ಕಲಾನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಲಾರದು! ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಡಂಬರ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದರೂ ಸಾಂಸಾರಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಠಿಣವಾದಾಗ, ತೃಪ್ತಿಯವರು ವೃತ್ತಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿನೇತ್ರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆ ಮೆರೆದರು. ಅವರು ನಾಯಕಿಯಾಗಿ ನಟಿಸಿದ 'ಸೇತು' ನಾಟಕ ಒಂದು ಸಹಸ್ರ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಂಡು ವಿಕ್ರಮ ಸ್ಥಾಪಿಸಿತ್ತು. 'ವಂಗದೇಶದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಟಿ!' ಎಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ತೃಪ್ತಿಯವರಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು.

೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಗ್ನೇಸೀ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದ ನಂತರ ಶಂಭುಮಿತ್ರರು, ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ವಕ ಬಹುರೂಪಿಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಮೂರು ದಶಕ ಕಾಲ ಶ್ರಮಿಸಿದರೂ

ತಮ್ಮದೊಂದು ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ನಾಟಕಶಾಲೆ ಕಟ್ಟಲಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕೊರಗು ಮಿತ್ರದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಕೊನೆಗಂಡಿತು. ಆ ಬಳಿಕ ತೃಪ್ತಿದಿ ಅವರೇ ಬಹುರೂಪಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಆದರೂ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಯಶಸ್ಸು ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ! ಪ್ರತಿ ರವಿವಾರ ಬಹುರೂಪಿಯ ಒಂದು ನಾಟಕ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಉಳಿದ ಹವ್ಯಾಸಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಾರದಲ್ಲೊಂದು ದಿನವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಫೈನ್‌ಆರ್ಟ್ಸ್ ರಂಗಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕವಾಡುವುದು, ನಾನು ಕಲಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

* * *

ತೃಪ್ತಿಯಿತ್ರ ಎರಡುವರ್ಷಕಾಲ ಪ್ರೊಡ್ಯೂಸರ್ ಎಮೆರಿಟಸ್ ಎಂದು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಆಗ ದಿಲ್ಲಿ ಇನ್ನಿತರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಟಾಗೋರರ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರು. ಇತರ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವಾವಕ್ಕೂ ಟಾಗೋರರ ನಾಟಕಗಳ ಔನ್ನತ್ಯ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. "ರಾಜಾ, ರಕ್ತಕರಬಿಗಳ ಒಂದೊಂದು ಡಾಯಲಾಗ್, ಒಂದೊಂದು ಶಬ್ದ ಕೂಡಾ, ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ! ನಾಟಕವನ್ನು ಮನಸ್ಸುಗೊಟ್ಟು ಓದಿದಾಗ, ಪ್ರತಿಸಲ ಹೊಸ ಅರ್ಥಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇಕೆ? ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಅಭಿನಯಿಸುವಾಗ, ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸ ಬೇರೆಯೇ! ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ತುಂಬ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ಯಾವುದೋ ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ಭಾವ ಅವರ ಸಂವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ..... ಅವರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಲೆಯ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಕಂಡೆ. ಟಾಗೋರರ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅವರು ಬರೆದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸುವಂತೆ ಆದದ್ದಕ್ಕೆ, ಅವರ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಗೆ ರಂಗರೂಪಕೊಟ್ಟು ಅರ್ಥೈಸುವಂತೆ ಆದದ್ದಕ್ಕೆ, ತುಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತೇನೆ!" ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಿ ತೃಪ್ತಿದಿ ನುಡಿದರು. ನನಗಾಗಿ ಟಾಗೋರರ 'ರಕ್ತಕರವಿ' ಯೊಳಗಿನ ನಂದಿನಿಯ ಡಾಯಲಾಗ್ ಗಳ ಕೆಲಸಾಲುಗಳನ್ನು ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಓದಿ ಹೇಳಿದರು. ಅದೊಂದು ರೋಮಾಂಚಕಾರಿ ಅನುಭವ.

"ಟಾಗೋರರ ಕೃತಿಗಳ ಹಿಂದಿ ಅನುವಾದ ಹೇಗಿತ್ತು? ಬಂಗಾಲಿ ಭಾಷೆಯ ನಿರ್ದೇಶನ, ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯ ನಿರ್ದೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಅಂತರ ಕಂಡಿರಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

"ಹಿಂದೀ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಸತ್ವ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಡಾಯಲಾಗ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೆ! ಬಹುಶಃ ಅನುವಾದಕರು ಸ್ವತಃ ಕವಿಯಾಗಿರದೇ ಇದ್ದದ್ದು. . . .

ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕರ ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಅಂತಃ ಸತ್ವದ ಕೊರತೆ ಇದ್ದಿರಲು ಸಾಕು! ಆದರೆ ಟಾಗೋರರು ಮೂಲತಃ ಕವಿಗಳು. ಕಾವ್ಯಾಂಶವೆಂಬುದು ಅನುವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಬರುವುದು ಕಠಿಣ” ಎಂದರು.

ಶ್ರೇಷ್ಠನಟರೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದರೂ ಶಿಸ್ತಿನ ಸಿಪಾಯಿ, ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠರರು ಎಂದು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರನ್ನೂ ಹೊತ್ತ ಶಂಭುಮಿತ್ರರು ಅದಾಗಲೇ ಬೇರೆಯಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ನಂತರವೂ ರಂಗಸಂಬಂಧಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಿನ ಅವರ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಭಾಷಣೆ-ನಗೆಚಾಟಿಕೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಕಂಡವರಿಗೆ, ದಾಂಪತ್ಯದ ಈ ಪರಿಯೂ ಉಂಟೆ? ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯ ಪಟ್ಟವರುಂಟು. ಮತಭೇದದಿಂದಾಗಿ ಕಲಾವಿದ ದಂಪತಿಗಳು ಬೇರ್ಪಡುವುದು ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಗ ತೃಪ್ತಿಮಿತ್ರರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದು ಅಘಾತಕಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು.

ತಡವಾಗಿಯಾದರೂ ತೃಪ್ತಿದಿ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ-ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಸಂದಾಯವಾಗ ತೊಡಗಿದವು. ಕೇಂದ್ರ ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಫೆಲೋ, ಪದ್ಮಶ್ರೀ, ವಿಶ್ವಭಾರತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಕ ಫೆಲೋ ಆದರು. ಕ್ಯಾನ್ಪರಿನಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಾಕೆಗೆ ಕೊನೆಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರ, ಕಲಕತ್ತೆಯ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ವಿಶೇಷ ಸಮಾರಂಭವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೊಡಮಾಡಿತು. ಕೇವಲ ಮೂರುವಾರಗಳ ಬಳಿಕ ಈ ಮಹಾನ್ ನಟ, ೨೪ನೇ ಮೇ ೧೯೮೯ರಂದು ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಹೋದರು.

ಬಾದಲ್ ಸರ್ಕಾರ ‘ಜದಿ ಆರ್ ಏಕ್ ಬಾರ್’ (ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಘಟಿಸುವಂ ತಿದ್ದರೆ!) ಎಂಬ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳ ನಗೆನಾಟಕವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಮಿತ್ರ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದರು. ಮೂರು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಜೋಡಿಗಳು, ಸಮುದ್ರ ವಿಹಾರದ ತಾಣವೊಂದರಲ್ಲಿ, ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಪರಿಚಯವಾಗಿ, ವಿರುದ್ಧಜೋಡಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲೂ ತೀವ್ರಕೊರತೆಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುವವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂಗೀತ, ಅಭಿನಯ, ವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದರಿಯಾಗಿದ್ದ ಈ ನಿರ್ದೇಶನ ದಂತಹ ಘಟನೆ, ತೃಪ್ತಿಮಿತ್ರರ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಘಟಿಸಲಿಲ್ಲ! ಆರ್ಥಿಕ ಕೋಟಲೆ, ಕಾಯಿಲೆ, ಒಂಟಿತನಗಳು ಕೊನೆತನಕ ಕಾಡಿದವು.

ಜೀವನ ಎಂದಿದ್ದರೂ ನಾಟಕಕ್ಕಿಂತ ತೀರ ಭಿನ್ನವಲ್ಲವೇ ?

ಪುಟ್ಟ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲೊಂದು

ನಾಟಕ ಪ್ರಯೋಗ

ಎ.ಆರ್. ನಾಗಭೂಷಣ

ಕೃತಿ: ಹಯವದನ, ಕರ್ತೃ: ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ

ಸಂಗೀತ, ನಿರ್ದೇಶನ: ಪ್ರಶಾಂತ ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ

ವಿನ್ಯಾಸ: ಆಟೋ ವಿಶ್ವನಾಥ್, ತಂಡ: ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ನಾಗಮಂಗಲ

ದಿನಾಂಕ: ೨೪ ಮತ್ತು ೨೫ ಜುಲೈ ೧೯೯೮, ಸ್ಥಳ: ಟಿ.ಸಿ.ಎಚ್. ಆವರಣ, ನಾಗಮಂಗಲ

ಸಂಪೂರ್ಣತೆ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡರ ‘ಹಯವದನ’ ವನ್ನು ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಪಟ್ಟಣದ ಹವ್ಯಾಸಿ ತಂಡಕ್ಕಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಶಾಂತ ಅವರು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಈ ನಾಟಕ ರಂಗಕಲಾವಿದರಿಂದ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರತಿಭೆ, ಪರಿಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಹಲವಾರು ನಿರ್ದೇಶಕರು ಇದನ್ನು ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಲ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹತ್ತರೊಡನೆ ಹನ್ನೊಂದಾಗದಂತೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಸವಾಲು ತುಂಬ ದೊಡ್ಡದು. ಬಿ.ವಿ. ಕಾರಂತರ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಗಾಢ ಅನುಭವ, ದೃಶ್ಯ ವೈಭವ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಸಂಯೋಜನೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹೋಲಿಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು ಇದ್ದರೂ ಪ್ರಶಾಂತ ಈ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಏನುಕಾರಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಯಾವುದೇ ಜೀವಿ ಅಪೂರ್ಣತೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಲಿಖಿತ ಕೃತಿಯ ಹೃದಯ ವಾಗಿದೆ. ಈ ಜೀವಿ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿರಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಸಂಪೂರ್ಣತೆ ಎಂಬುದು ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು, ಆತ್ಮ ಎಲ್ಲವೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮಿಳಿತಗೊಂಡ ಒಂದು ಅಖಂಡ ಸ್ಥಿತಿ, ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಸ್ಥಿತಿ. ಇದು ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯೇ ಅಥವಾ ಅಶಿಸಬಹುದಾದ ಒಂದು ಕಲ್ಪನೆ ಮಾತ್ರವೇ ಎಂಬ

ಅಂಶವೂ ಕಾರ್ನಾಡರಿಂದ ಪರಿಶೀಲನೆಗೊಳಗಾಗಿದೆ. ಆನೆ ತಲೆ, ಮನುಷ್ಯ ಮೈ ಪಡೆದ ಗಣಪತಿ ಒಂದೆಡೆ, ತೀವ್ರವಾಗಿ ನರಳಿ ಕಡೆಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಹಯವದನ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ದುರಂತವನ್ನಪ್ಪುವ ಪದ್ಮಿನಿ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಅವಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತನ್ನು ಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಪ್ರಶಾಂತ್ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಲಿಖಿತ ಕೃತಿಯ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದರು. ಕಾರ್ನಾಡರ ನಿಲುವುಗಳೊಡನೆ ಸಹಮತ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅವಕ್ಕೆ ಶರೀರ ನೀಡಬೇಕೆಂಬುದು ಈ ಪಠ್ಯದ ಆಯ್ಕೆಯ ಹಿಂದಿನ ಒತ್ತಾಸೆಯಾಗಿತ್ತು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ತಂದೆತನ ಎಂದರೆ ಏನು, ಈ ಸ್ಥಾನದ ನೆಲೆ ಯಾವುದು, ತಾಯ್ನದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಇದರ ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟು - ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನಿರ್ದೇಶಕರ ಪ್ರಧಾನ ಕಾಳಜಿಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಈ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ದೃಶ್ಯಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಕಪಿಲ ಮೊದಲ ಸಲ ಪದ್ಮಿನಿಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ದೃಶ್ಯ, ಮುತ್ಸೆದ ಹೂವಿನ ದೃಶ್ಯ, ದೇವದತ್ತ-ಕಪಿಲರು ಅದಲುಬದಲಾದ ದೃಶ್ಯ, ಪದ್ಮಿನಿ ರುಂಡಮುಂಡಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವ ದೃಶ್ಯ, ಕತ್ತಿ ಹೋರಾಟದ ದೃಶ್ಯ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಮುಖ್ಯ ಹಂತಗಳು - ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಕೌಶಲ್ಯ ಕೇವಲ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿರದೆ ಪ್ರಯೋಗದ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಶ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದರೆ ಎರಡು ಬೊಂಬೆಗಳ ದೃಶ್ಯ. ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ, ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿ ಎರಡು ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರು. ಮೈ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ, ಮುಖ ಪೂರ್ತಿ ಬೆಳ್ಳಿಬಣ್ಣ, ಶೈಲೀಕೃತ ಅಭಿನಯ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಈ ದೃಶ್ಯ ಪದ್ಮಿನಿಯ ಅಪೂರ್ಣತೆಯ ತಳಮಳ, ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯ ಹಂಬಲಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿತು.

ಈ ರಂಗಕೃತಿಯ ಅರ್ಥಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆಟೋ ವಿಶ್ವನಾಥ್ ಅವರ ವಿನ್ಯಾಸವೂ ಒಂದು ಕಾರಣ. ವೇದಿಕೆಯ ಹಿಂಭಾಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಆರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಒಂದು ರಚನೆ ಪ್ರಯೋಗದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇತ್ತು. ಗಂಡಭೇರುಂಡದಂತಹ ಪಕ್ಕಿಗೆ ಕೊಕ್ಕುಗಳ ಬದಲು ಕುದುರೆಯ ಮುಖಗಳಿದ್ದವು. ಪದ್ಮಿನಿಯ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಗಂಡಭೇರುಂಡದ ಚಿತ್ರವಿರುವುದು, ದೇವದತ್ತ-ಕಪಿಲರು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗದಂತಹ ಬಾಳಕೊರಳ ಗೆಳೆಯರಾಗಿರುವುದು, ಗಣಪತಿ-ಹಯವದನ-ಪದ್ಮಿನಿ ಇವರ ಸ್ಥಿತಿ, ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಪೂರ್ಣತೆಯಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಕಡೆಗೆ

ಚಲಿಸುವ ಆಶಯ - ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರ್ಥಪ್ರಾಣ ಅರ್ಥಪಕ್ಕಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಿಲ್ಪ ಸ್ಫುಟಗೊಳಿಸಿತು.

ನಿರ್ದೇಶಕರ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ನಟರು ಚೈತನ್ಯಶೀಲರಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದರು. ಭಾಗವತನಾಗಿ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಚುರುಕಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತಾ, ನರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡುಹೋದರು. ಬೊಂಬೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶ್ ಮತ್ತು ವಾಣಿ, ಪದ್ಮಿನಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಇದೇ ಹುಡುಗ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ನಟಿಸಿದರು. ಪದ್ಮಿನಿ, ದೇವದತ್ತ, ಕಪಿಲರ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಧಾ, ಗೋಪಿ ಮತ್ತು ಮುಕುಂದ ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಮೂವರಲ್ಲೂ ಕೈಗಳ ಚಲನೆ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾರಂಭದ ಪದ್ಮಿನಿಯ ತುಂಟತನದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನಗು ಹೆಚ್ಚಿನಿಸಿತು. ಹಯವದನನ ಎರಡು ರೂಪಗಳ (ಅರ್ಧಾಂಗ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣಾಂಗ) ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುರಳೀಧರನ್ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇವರ ಕೇಕೆ, ಹೇಷಾರವಗಳು ಅರ್ಭಟವಾಗಿ ಮೂಡಿದವು. ನಟ-೧ ಮತ್ತು ನಟ-೨ ಈ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ನಟರು ಅತ್ಯಭಿನಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು. ಈ ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗ ಅಬ್ಬರಗೊಂಡಿತು. ಈ ಅಬ್ಬರವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದೆಂದರೆ ಮಹಾಕಾಳಿಯ ದೃಶ್ಯ. ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ವೇಷ, ಅಲಂಕಾರ, ಮಾತುಗಾರಿಕೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇಷ್ಟೇ ವಿಲಕ್ಷಣ ವೆನಿಸುವ ಇಬ್ಬರು ಸಹಾಯಕರ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾದ ಪೆಚ್ಚುಪೆಚ್ಚಾದ ಅಭಿನಯ - ಇವೆಲ್ಲ ಮಿತಿಮೀರಿದ್ದವು.

ಸ್ವತಃ ಪ್ರಶಾಂತ್ ಅವರೇ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮರೆಮಾಚುವ ಅತಿಮಾಧುರ್ಯವಾಗಲೀ ಕಿವಿಗೆ ಕರ್ಕಶವೆನಿಸುವ ಚೀರಾಟವಾಗಲೀ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಡುಗಳು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ಇದ್ದರಿಬ್ಬರೇಯರು', 'ಪ್ರೀತಿಯೇಕೆ ಅಂಟಬೇಕು') ಮಧುರವಾಗಿದ್ದು ಕ್ರಿಯೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಳೆಯಿಸಿದವು. ಲಿಖಿತ ಕೃತಿಯ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ತೊಂದರೆಯೇನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಿತಿ ಎಂದರೆ ವೇದಿಕೆ. ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗದ ಹಲವಾರು ದೃಶ್ಯಗಳು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೇಳದ ದೃಶ್ಯಗಳು. ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾ, ಹಾಡುತ್ತಾ, ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಮೇಳದವರಿಗೆ ವೇದಿಕೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಶತ್ರುವಿನಂತಾಗಿತ್ತು. ವೇದಿಕೆಯ ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದೇ ಆಗಮನ-ನಿರ್ಗಮನ ಸ್ಥಳಗಳಿದ್ದವು.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಟರ ಚಲನೆಯ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕತಾನತೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಮೀರಲು ಪ್ರೇಕ್ಷಕಾಂಗಣದ ಮುಂಬದಿಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಆಗಮನ-ನಿರ್ಗಮನ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಕರು ರೂಪಿಸಿದ್ದರು.

ಪಾತ್ರಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವಂತಹ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಟರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಪದ್ಮಿನಿಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಟ್ಟೆ, ದೇವದತ್ತನಿಗೆ ಬಿಳಿ ಕಚ್ಚಿಪಂಚಿ ಹಾಗೂ ತೆಳು ಬಣ್ಣದ ಜುಬ್ಬಾ, ಕಪಿಲನಿಗೆ ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿದ ಪಂಚಿ (ಬಲವಾದ ಮೈ ಕಾಣಲೆಂದು ಮೇಲೇನೂ ಇಲ್ಲ), ಭಾಗವತನಿಗೆ ಬಿಳಿ ಕಚ್ಚಿಪಂಚಿ, ಜುಬ್ಬಾ, ಪೇಟ ಹೀಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಮಹಾಕಾಳಿ ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಸಹಾಯಕರಿಗೆ ನೀಡಿದ ವೇಷ ಅತಿ ಎನಿಸಿತು.

ದೀಪಗಳು ಮಿತವಾಗಿದ್ದವು; ವಿವಿಧ ಕೋನಗಳಿಂದ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾ ಹಿತವಾದ ಬಣ್ಣಗಳ ಫಿಲ್ಮ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಗಾಢತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದವು. ಮಿತವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪರಿಕರಗಳು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಪರದೆಗಳು, ಕತ್ತಿಗಳು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಗಿದ್ದವು. ಪದ್ಮಿನಿ, ದೇವದತ್ತ, ಕಪಿಲರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವಾಗ ಒಂದು ಗಾಡಿಯನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬಳಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಗದ ಚೈತನ್ಯವೇನೂ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾದ ಈ ಪರಿಕರದ ಬದಲು ಶೈಲೀಕೃತ ಚಲನೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೆಲವು ಇತಿಮಿತಿಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, 'ಹಯವದನ' ಒಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ರಂಗಕೃತಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿತು. ನಾಗಮಂಗಲದಂತಹ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಾಸಿ ತಂಡವೊಂದರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರಯೋಗವೊಂದು ಮೈದಾಳಿತು ಎಂಬುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸದೃಢಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ನೀನಾಸಮ್ ವರದಿಗಳು

ನೀನಾಸಮ್ ರಂಗಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ

ರಂಗಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿ ದಿ. ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರ 'ಭಟ್ಟರ ಮಗಳು' ಮತ್ತು 'ಮಾಸತಿ' ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಸಪ್ಟೆಂಬರ್ ಕೊನೆಯವಾರ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು (ನಿರ್ದೇಶನ: ಬಿ.ಆರ್. ವೆಂಕಟರಮಣ ಐತಾಳ). ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಈ ನಡುವೆ ಜುಲೈನಿಂದ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು— ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಭಾಮಿಶ್ರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಕೆ.ವಿ. ಅಕ್ಷರ ಅವರಿಂದ ಅಭಿನಯ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು, ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎನ್. ನಾರಾಯಣ (ನಾಣಿ) ಅವರಿಂದ ಪ್ರಸಾಧನ ಕಮ್ಮಟ, ಶ್ರೀ ಚನ್ನಕೇಶವ ಅವರಿಂದ ರಂಗವಿನ್ಯಾಸ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ತಲವಾಟ ಅವರಿಂದ ಮೊಗವಾಡ ತಯಾರಿ ಕಮ್ಮಟ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಮಾತು ಸಂಗೀತವಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ರೀ ಬಿ.ವಿ. ಕಾರಂತರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸವೊಂದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಾಗೂ ರಂಗಶಿಕ್ಷಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 'ನಾಡು-ನಡೆ-ನುಡಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಈ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಕಾರಂತರೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿದರು.

ನೀನಾಸಮ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

ಆಗಸ್ಟ್ ದಿನಾಂಕ ೨೨ ಮತ್ತು ೨೩ ರಂದು ಹೆಗ್ಗೋಡಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮಣಿಪಾಲ ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಹೈಯರ್ ಎಜುಕೇಶನ್‌ನ ಉಪಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಡಾ| ಎಂ.ಎಸ್. ವೆಲಿಯಾಥನ್ ಅವರು ಈ ಶ್ರಾವಣ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು '೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ' ಮತ್ತು '೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ' ಎಂಬ ಎರಡು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಆಗಸ್ಟ್ ದಿನಾಂಕ ೨೯ ಮತ್ತು ೩೦ ರಂದು ಕಟೀಲಿನಲ್ಲಿ - ಕಟೀಲು ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿಯ ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕು, ನೀನಾಸಮ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಜಂಟಿ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ - 'ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಬಿರ'ವೊಂದನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಒಂದು ನೂರಾ ಆರು ಮಂದಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಈ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಟಿ.ಪಿ. ಅಶೋಕ, ಶ್ರೀ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಮಠ, ಶ್ರೀ ಕೀ.ರಂ. ನಾಗರಾಜ್, ಶ್ರೀ ಸಿ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಜಿ.ಕೆ. ಶ್ರೀಕಂಠಮೂರ್ತಿಯವರು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿದರು.

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೨ ಮತ್ತು ೧೩ ರಂದು ಜಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ - ಜಗಳೂರಿನ ಬಯಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ವೇದಿಕೆ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಜಂಟಿ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ - 'ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಬಿರ' ವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಡಾ. ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ, ಶ್ರೀ ಜಿ.ಕೆ. ಶ್ರೀಕಂಠಮೂರ್ತಿ, ಡಾ. ಎಂ.ಜಿ. ಈಶ್ವರಪ್ಪ, ಶ್ರೀ ಟಿ.ಪಿ. ಅಶೋಕ ಮುಂತಾದವರು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಶಿಬಿರದ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಅಕ್ಟೋಬರ್ ದಿನಾಂಕ ೨ ರಂದು ಸಾಗರದಲ್ಲಿ- ರೋಟರಾಕ್ಟ್, ವಿಕಸನ ಹಾಗೂ ನೀನಾಸಮ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ -ಗಾಂಧಿಯವರ ಜನ್ಮ ದಿನದ ಅಂಗವಾಗಿ 'ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಶಿಬಿರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ನಾ. ಡಿಸೋಜ, ಡಾ. ಗುರುರಾವ್ ಬಾಪಟ್, ಶ್ರೀ ಟಿ.ಪಿ. ಅಶೋಕ, ಶ್ರೀ ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಮಠ, ಶ್ರೀ ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರೊ. ಮಾರ್ಕ್ ಲಿಂಡ್‌ಲೆ ಯವರು ಉಪನ್ಯಾಸ-ಚರ್ಚೆ-ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಗಾಂಧಿ ಕುರಿತ ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಗಾಂಧಿ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಕುರಿತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹಂಚಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು ೧೬೦ ಮಂದಿ ಶಿಬಿರಾರ್ಥಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ನೀನಾಸಮ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಿಬಿರ ೯೮

ಈ ವರ್ಷದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಿಬಿರವು ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೩ ರಿಂದ ೧೦ರ ವರೆಗೆ - ಎಂಟುದಿನಗಳ ಕಾಲ - ಡಾ. ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಶಿಬಿರದ ಮುಖ್ಯ ಉಪನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಚರ್ಚೆಗಳು 'ಸ್ತ್ರೀಲೋಕ' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದವು. ಕೆಲವು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯಕ್ಕೆ

ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ದೃಶ್ಯ-ಶ್ರವ್ಯ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಬಾರಿ ಶಿಬಿರವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅತಿಥಿಗಳು ಹಲವು ಮಂದಿ - ಶ್ರೀಯುತರುಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ, ಕೀ.ರಂ.ನಾಗರಾಜ್, ಮನು ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಮುಕುಂದರಾವ್, ಮಾರ್ಕ್ ಲಿಂಡ್‌ಲೆ, ಭಾಸ್ಕರ ಚಂದಾವರ್ಕರ್, ಶಮಿಕ್ ಬಂದೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಶಾಂತಾ ಗೋಖಲೆ, ಮಹೇಶ್ ಎಲ್ಯುಂಚವಾರ್, ಸಿ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ, ಅನಿಲ್ ಕುಮಾರ್, ವೈದೇಹಿ, ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್, ಗಿರೀಶ್ ಕಾಸರವಳ್ಳಿ, ಚಲಂ ಬೆನ್ನೂರಕರ್, ದೀಪಾ ಧನರಾಜ್, ರಾಧಿಕಾ, ರಾಮ ಚಾಕ್ಯಾರ್, ಶಿವನ್ ನಂಬೂದಿರಿ, ಕ್ಲಾಡ್ ಆಳ್ವಾರೆಸ್ ಮುಂತಾದವರು. ಶಿಬಿರಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೩೨; ಇವರಲ್ಲಿ ೧೨ ಮಂದಿ ರಂಗಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು.

ಸ್ತ್ರೀವಾದವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಪೀಠಿಕಾ ಭಾಷಣ ದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಲಿಕೆಯು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಅವರ ಸಮಾರೋಪ ಭಾಷಣ ದೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಈ ನಡುವಣ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ - ಗಾಂಧಿಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ (ಮುಕುಂದರಾವ್), ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪಾತ್ರ (ಭಾಸ್ಕರ ಚಂದಾವರ್ಕರ್), ಹಳೆಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು (ಕುರ್ತಕೋಟಿ), ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು (ಕುರ್ತಕೋಟಿ), ಶಾಕುಂತಲದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ (ಸಿ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್), ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ಒಂದು ನೋಟ (ರಾಮಚಂದ್ರನ್), ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು (ಕೀ.ರಂ.ನಾಗರಾಜ್), ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಜಯಾಮಿತ್ರರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಬರವಣಿಗೆ (ಶಮಿಕ್ ಬಂದೋಪಾಧ್ಯಾಯ), ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಗೀತದ ಸ್ವರೂಪ (ಮಾರ್ಕ್ ಲಿಂಡ್‌ಲೆ), ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು (ಅನಿಲ್ ಕುಮಾರ್), ಸ್ತ್ರೀ ನಿರ್ಮಿತ ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರಗಳು (ಚಲಂ ಮತ್ತು ದೀಪಾ ಧನರಾಜ್), ನನ್ನ ಸಿನಿಮಾ ಮಾರ್ಗ (ಕಾಸರವಳ್ಳಿ), ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ನಾವು (ಕ್ಲಾಡ್ ಆಳ್ವಾರೆಸ್), ನೃತ್ಯ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ (ರಾಧಿಕಾ ತಂಡ) ಮತ್ತು ಕೂಡಿಯಾಟ್ಟಂ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ (ಕಲಾಮಂಡಳಂ ರಾಮಚಾಕ್ಯಾರ್ ಮತ್ತು ಶಿವನ್ ನಂಬೂದಿರಿ) - ಹೀಗೆ ಹಲವರು ಗೋಷ್ಠಿಗಳು ನಡೆದವು.

ಪ್ರತಿದಿನ ಸಂಜೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ನೀನಾಸಮ್ ತಿರುಗಾಟ ೯೮ರ ಮೂರು ನಾಟಕಗಳು - 'ಅಹಲ್ಯೆ' (ರಚನೆ: ಪು.ತಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ನಿ: ಬಿ.ವಿ. ಕಾರಂತ), 'ಅಂತಿಗೊನೆ' (ಜೀನ್ ಆನ್ಸಿ,

ಅನು: ಜಿ.ಎನ್. ರಂಗನಾಥರಾವ್, ನಿ: ಎನ್. ಪ್ರೇಮಚಂದ್), 'ಚಿರಬಂದಿವಾಡೆ' (ಮಹೇಶ್ ಎಲ್ಯುಂಚವಾರ್, ಅನು: ಮಾರುತಿ ಶಾನಭಾಗ್. ನಿ: ಸಿ.ಆರ್. ಜಂಬೆ), ನೀನಾಸಮ್ನಾ 'ಕೆಂಪು ಕಣಗಿಲೆ' (ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರ್, ಅನು: ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ನಿ: ಸಿ.ಆರ್. ಜಂಬೆ), ವೀಣಾ ವಾದನ (ಪಂ. ಆರ್.ಕೆ. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ), ಭರತನಾಟ್ಯ (ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಧಿಕಾ ಮತ್ತು ತಂಡ, ಟ್ರಯೋ ಸಿಸ್ಟರ್ಸ್, ಚೆನ್ನೈ), ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತ-ಧ್ರುಪದ್ ಗಾಯನ (ಶ್ರೀ ಗುಂಡೇಚಾ ಸಹೋದರರು, ಭೂಪಾಲ್) ಮತ್ತು ಕೂಡಿಯಾಟ್ಟಿಮ್ (ಕೇರಳ ಕಲಾಮಂಡಲಂ ತಂಡ) ಇವು ಸಂಜೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಶಿಬಿರದ ಸ್ಥೂಲ ಜಮಾ-ಖರ್ಚು

ಶಿಬಿರಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ತಲಾ ರೂ. ೫೦೦-೦೦ರಂತೆ ಶುಲ್ಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸೀಜನ್ ಟಿಕೆಟ್ ಬಾಬು ರೂ. ೮೦-೦೦ ಕಳೆದು, ಉಳಿದ ಹಣ ರೂ. ೪೨೦-೦೦ ಅವರ ಊಟ-ವಸತಿಗಳ ಭಾಗಶಃ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಜಮಾ ಒಟ್ಟು	ರೂ. ೫೨,೫೦೦-೦೦
ಖರ್ಚು	
ಶಿಬಿರಾರ್ಥಿಗಳ, ಅತಿಥಿಗಳ ಊಟ-ತಿಂಡಿ	ರೂ. ೯೬,೦೦೦-೦೦
ಅತಿಥಿಗಳ ಪ್ರಯಾಣ, ಕಲಾವಿದರ ಸಂಭಾವನೆ	ರೂ. ೧,೧೨,೦೦೦-೦೦
ವಸತಿ ಮತ್ತುತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ	ರೂ. ೩೦,೦೦೦-೦೦
ಮೊತ್ತ ಜಮಾ	ರೂ. ೨,೪೩,೦೦೦-೦೦
	ರೂ. ೫೨,೫೦೦-೦೦
ನಿವ್ವಳ ವೆಚ್ಚ	ರೂ. ೧,೮೫,೫೦೦-೦೦

ನಿವ್ವಳ ವೆಚ್ಚ ರೂ. ೧,೮೫,೫೦೦-೦೦ ಮಾತ್ರ. ಇದನ್ನು ವಿವಿಧ ಧನಸಹಾಯ ಅನುದಾನ- ದಾನಗಳು ಮೂಲಕ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಎದೆಹಾಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಆಹಾರ

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎದೆ ಹಾಲು ಒಂದು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮತ್ತುಆದರ್ಶವಾದ ಆಹಾರ. ಎದೆಹಾಲು ಉಂಡ ಮಕ್ಕಳು ಉಳಿದ ಬದಲಿ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಖಾಯಿಲೆ ಬೀಳುವುದಾಗಲೀ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬಳಲುವುದಾಗಲಿ ಕಡಿಮೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಡ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಟಲಿ ಮೂಲಕ ಹಾಲು ಉಣಿಸುವುದು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಗಂಭೀರ ಗಂಡಾಂತರವನ್ನೊಡ್ಡುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಆರು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಮಗುವಿಗೆ ಎದೆಹಾಲೊಂದೇ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತಮ ಆಹಾರ. ಎದೆಹಾಲು ಉಣಿಸುವಿಕೆಯ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಡಬೇಕು.

೧) ಪ್ರತಿ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಎದೆಹಾಲು ಉಣಿಸಬಹುದು. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ತಕ್ಷಣ ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಬೇಗ (ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯೊಳಗಾಗಿ) ಮಗುವಿಗೆ ತಾಯಿ ಎದೆ ಹಾಲುಣಿಸಬೇಕು.

೨) ಬಾಟಲಿ ಮೂಲಕ ಕುಡಿಸುವುದು ಗಂಭೀರ ಖಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಅತಿಸಾರ ಬರಬಹುದು ಹಾಗೂ ಮಗುವಿನ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗ ಬಹುದು.

೩) ಮಗು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ಎದೆ ಹಾಲುಣಿಸುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು.

೪) ಎದೆ ಹಾಲುಣಿಸುವುದರಿಂದ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಿ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗತಾನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಎದೆ ಹಾಲನ್ನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಅಂದರೆ ನೀರು, ಸಕ್ಕರೆ ನೀರು, ಗ್ಲೂಕೋಸ್ ನೀರು, ಎಣ್ಣೆ, ಚೀನುತುಪ್ಪ, ವಿಟಮಿನ್ ಹನಿಗಳನ್ನು ಟಾನಿಕ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ವಾರ್ತೆ

ಮಾತುಕತೆ ಉಲ

ನೀನಾಸಮ್ ಹೆಗ್ಗೋಡು (ಸಾಗರ) ಕರ್ನಾಟಕ ೫೭೭ ೪೧೭

ದೂರವಾಣಿ: ೦೮೧೮೩-೬೫೬೪೬

ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಸಾರದ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಸಂಪರ್ಕಪತ್ರ
(ಫೆಬ್ರವರಿ-ಮೇ-ಆಗಸ್ಟ್-ನವೆಂಬರ್)

ಸಂಪಾದಕ: ಜಶವಂತ ಚಾಧವ್

ಸಹ ಸಂಪಾದಕ: ವೆಂಕಟರಮಣ ಐತಾಳ್ ಬಿ. ಆರ್.

ವಾರ್ಷಿಕ ವರ್ಗಣೆ: ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿ

ಅಕ್ಷರ ಬೋಡಣೆ: ಅಕ್ಷರ ಗಣಕ, ಹೆಗ್ಗೋಡು

ಮುದ್ರಣ: ಅಶ್ವಿನಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಅರಳೇಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ನವೆಂಬರ್ ೧೯೯೮	ವರ್ಷ ಹನ್ನೆರಡು	ಸಂಚಿಕೆ ನಾಲ್ಕು
೧. ಒಂದು ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ - ಮೂಲ: ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುಹಾ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಮಾಧವ ಐತಾಳ್ / ಪುಟ ೧		
೨. ವಿಜ್ಞಾನ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಹಾಗೂ ಹಿಂಸೆ - ಮೂಲ: ಕ್ಲಾಡ್ ಆಲ್ವಾರಿಸ್ ಸಂಗ್ರಹಾನುವಾದ: ಜಶವಂತ ಚಾಧವ್ / ಪುಟ ೧೦		
೩. ಅಪೂರ್ವ ಅಭಿನೇತ್ರಿ: ತೃಪ್ತಿಮಿತ್ರ - ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಕಾಮತ್ / ಪುಟ ೩೯		
೪. ಪುಟ್ಟ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲೊಂದು ನಾಟಕ ಪ್ರಯೋಗ - ಎ.ಆರ್. ನಾಗಭೂಷಣ / ಪುಟ ೪೮		
೫. ನೀನಾಸಮ್ ವರದಿಗಳು / ಪುಟ ೫೨		

MAATHUKATHE NOVEMBER 1998 (YEAR 12 ISSUE 4)
NINASAM QUARTERLY NEWS LETTER
PUBLISHED EVERY FEB;MAY;AUG;NOV.
ANNUAL SUBSCRIPTION: Rs.25(TWENTY FIVE ONLY)
FOR PRIVATE CIRCULATION
NINASAM HEGGODU (SAGAR) KARNATAKA 577 417

ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ

ಹೆಗ್ಗೋಡು (ಸಾಗರ) ಕರ್ನಾಟಕ - ೫೭೭ ೪೧೭

ಈಚಿನ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

೧. ನವ್ಯಲೋಕ (ಮುನ್ನುಡಿಗಳು- ಡಾ. ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ)	ರೂ.೯೦
೨. ವಚನ ವಿನ್ಯಾಸ (ವಿಮರ್ಶೆ- ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ)	ರೂ.೪೫
೩. ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಾಂಡ (ನಾಟಕ - ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)	ರೂ.೪೦
೪. ಇಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ (ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ) ಓ.ಎಲ್.ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ	ರೂ.೪೦
೫. ಮತ್ತೊಂದು ಮೌನ ಕಣಿವೆ (ಪರಿಸರ ಸಂಬಂಧಿ ಬರಹಗಳು) ಸತೀಶ ಚಪ್ಪರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅ.ನ. ಯಲ್ಲಪ್ಪ ರೆಡ್ಡಿ	ರೂ.೪೦
೬. ಅಭಿನವಗುಪ್ತ (ಅಕ್ಷರ ಚಿಂತನ ಮಾಲೆ) ಪಾದೇಕಲ್ಲು ನರಸಿಂಹ ಭಟ್ಟ	ರೂ.೬೦
೭. ಮಾನುಷಿಯ ಮಾತು (ಅಕ್ಷರ ಚಿಂತನ ಮಾಲೆ) ಮಧುಕೀಶ್ವರ್ ಅವರ ಬರಹಗಳು - ಅನುವಾದ: ಎಲ್.ಜಿ. ಮೀರಾ	ರೂ.೫೫
೮. ಅಪರೂಪದ ಹಕ್ಕಿ (ಅಕ್ಷರ ಕವಿಸಂಧಾನ ಮಾಲೆ) ಅಸ್ಸಾಮಿ ಕವಿತೆಗಳು - ಅನುವಾದ: ಕೃಷ್ಣ ಪಾಟೀಲ	ರೂ.೬೦
೯. ನಡೆದದ್ದೇ ದಾರಿ (ಕವನ ಸಂಕಲನ - ಶಾ. ಬಾಲರಾವ್)	ರೂ.೫೦
೧೦. ಮಾವಿನಮರದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು (ನಾಟಕ-ರಂಗಭೂಮಿ ಕುರಿತ ಬರಹಗಳು - ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)	ರೂ.೭೫

ಮುಂದಿನ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

೧. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಶೈವ ಪ್ರತಿಭೆ (ಡಾ.ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್)	
೨. ಅಮೃತ ಮತ್ತು ಗರುಡ (ಡಾ. ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ಬರಹಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ)	
೩. ಪ್ರತಿಭೆಯ ಒಂದು ಪ್ರವಾಹ (ಅಕ್ಷರ ಚಿಂತನಮಾಲೆ- ಶಿವ ವಿಶ್ವನಾಥನ್ ಅವರ ಬರಹಗಳು - ಅನು: ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ)	
೪. ಐತಿಹ್ಯಮಾಲೆಯ ಕಥೆಗಳು (ಅಕ್ಷರ ಚಿಂತನಮಾಲೆ- ಕೊಟ್ಟಾರತ್ತಿಲ್ ಶಂಕುಣ್ಣೆ - ಅನು:ಬಿ.ಆರ್.ವಿ. ಐತಾಳ್)	